

V novem letu
naš domači kato-
liški tisk v vsako
prekmursko hišo!

NOVINE

SLOVENSKE KRAJINE

Letna naročnina:
na skupni naslov 28 din,
na posamezni 36 din,
za inozemstvo 84 din,
z „M. listom“ 110 din,
za Ameriko 3 dolare
Štev. položnice 11-806
Najmanjši oglas 15 din.
Rokopise ne vračamo.

Uredništvo: M. Sobota, Križeva ul. 4

Izhajajo vsak četrtek za naslednjo nedeljo

Uprava: M. Sobota

Blagoslovljeno in milostipolno novo leto želi vsem našim naročnikom uredništvo in uprava.

Na pragu l. 1941.

Dosedanji lastnik „Novin“ g. Klekl se poslavlja od njih. Primerno bi bilo, da bi si ob tej priliki predočili ves njegov trud, požrtvovalno delo in nesebično ljubezen do naših listov, do našega ljudstva in veliko razumevanje za njegove potrebe. To bi bila vsaj skromna zahvala za njegove trude v imenu naročnikov. Toda vemo, da si g. Klekl v svoji skromnosti tega ne želi. „Novine“ same od svojega početka, kakor tudi „Marijin List“ in Kalendar najbolj glasno svedočijo, kaj so imeli polnih 36 let v osebi g. Klekla, kako je skrbel zanje in jim bil z vso dušo vdan. Tudi, če ne bi ničesar drugega storil za naše ljudstvo, bodo ti listi molče, a glasno govorili, kako more duhovnik, kmetski sin Slovenske Krajine ljubiti svoje ljudstvo, pisati za njega in prisluhniti potrebam in željam ljudstva. O vsem tem bo zgodovina dala častno in dostojno mesto g. Kleklu.

Mi dostavljamo temu samo to, da se lastništvo in uredništvo spremeni, katoliški duh „Novin“ pa ostane. Zakaj? Naš list je pisan predvsem za katoliške ljudi. Naše „Novine“ čita predvsem naš kmet, ki ves teden trd dela na polju, ob nedeljah in svetkih, kakor tudi ob dolgih zimskih večerih pa vzame v žuljavo in raskavo roko naš list, da najde v njem to, kar mu je potrebno vedeti.

O čem bomo pisali? Predvsem bomo napovedali boj komunizmu, grobokopu naroda, krivicam, verski ter narodni brezbriznosti, sploh čuvali poštenje našega ljudstva.

Posvečali bomo predvsem pažnjo vsem razruševalnim in podtalnim silam, ki hočejo izpodkopati temelje našim družinam in oslabiliti naše versko prepričanje.

Če so „Novine“ bile doslej branik verskega življenja in narodne zavesti, hočejo biti zveste tudi za naprej. Borili se bomo tudi zato, da bo vsak naš človek imel človeka vredno življenje, kolikor se pač v teh neurejenih časih doseči da.

Stare krščanske navade hočemo očitati pred prahom pozabljenja in jim zopet dati častno mesto v naših družinah.

Spoštovali bomo jezik druge narodnosti, toda svoj slovenski materinski jezik bomo branili in zagovarjali z vsem žarom naših src. Mi se zavedamo, da smo slovenski jezik podedovali od svojih očetov kakor polje, ki ga naj čuvamo in obdelujemo. Saj ti vsak kot v domači hiši, vsaka trata med domačimi njivami in zrak, ki ga vdihavaš, trka na srce: *Slovenec st.* Zato se bomo borili za naš slovenski jezik. Kajti samo z njim ostanemo to, kar smo: *Bogu zvesti, narodno zavedni in v lastni državi svobodni.*

Za pravico se bomo zavzemali, pod obrambo jemali trpeče. Mogoče se bo kdo ob naših razkritjih vznemoljil ali celo razburil. Nič zato! To hočemo: da se predrami v nas vseh zavest, da smo v najsevernejšem kotičku slovenske zemlje res dobri katoličani in zavedni Slovenci.

Obveščali vas bomo o vsem, kar se važnega zgodi v našem kraju, v državi in vsem svetu. Pri tem nam lahko pomaga vsak tako, da vse, kar je spomina vrednega, zapiše in nam pošlje.

Pojdimo z božjo pomočjo na delo z združenimi in skupnimi močmi za lepšo bodočnost našega ljudstva!

Novoletno pismo prevzviš. škofa dr. Ivana Tomažiča čitateljem „Novin“

Spoštovanim čitateljem „Novin“ Slovenske Krajine!

Važno in potrebno je, da delamo za širjenje dobre tiska. Katoliški tisk mora poučevati v verskem in prosvetnem oziru, mora vzgajati za krščansko življenje, mora vse pojave vsakdanjega življenja kazati in osvetljevati v luč krščanskih resnic, mora te resnice zagovarjati in jih braniti pred nasprotniki. Katoliški tisk mora krščanski miselnosti v javnosti priboriti tisto mesto, ki ji po pravici gre.

Da naš tisk privabi čim širši krog naročnikov, jim mora nuditi še raznoterega zabavnega čtiva, pri tem pa mora paziti, da prinaša le to, kar je res lepo in kar bralca dviga, vzgaja in ga dela plemenitejšega.

Za dober tisk je treba veliko žrtvovati. Papež Benedikt XV. je rekel: „Storite vse, da rešite in izpopolnite dober tisk, to je prva dolžnost; druga pa je, da ga podpirate, če treba, tudi z največjimi žrtvami.“ Papež Pij XI. opominja: „Zaman boste zidali cerkve, gradili bolnišnice in dobrotelne zavode, zaman odpirali šole, če boste zanemarjali tisk.“

V tem smislu želim, da bi Novine z božjo pomočjo in z božjim blagoslovom dosegle veliko zveličavnih uspehov.

Maribor, dne 22. decembra 1940.

Šk. apostolski administrator:
IVAN JOŽEF

Misli ob novem letu

Zopet smo za en stópaj bliže večnosti. Drvimo naprej in se včasih komaj utegnemo vprašati, kam. Vsak bi le rad vedel, kako dolgo mu je odmerjeno življenje na zemlji in kdaj se pretrga nit njegovega življenja.

In práv zato si na pragu novega leta segamo v roke in drug drugemu želimo blaženo in srečno novo leto, ker je bodočnost pred nami kakor zaprta knjiga s sedmerimi pečati. Ne vemo, kakšno bo novo leto, kaj nam bo prineslo. Morda bo veselo. Da bi le bil! Morda nam prinese novo gorje in žalost. Morda siromaštvo, morda pa bogastvo.

Pa pravijo, da je vsak sam svoje sreče kovač. Za lastno osebnost že, toda za srečo narodov? Na lastne oči vidimo v današnji orjaški vojni, kakor je ne pomni svet, kako življenjske prilike tudi najmočnejši narod vržejo ob tla. Morda še vrh tega pride vihar in podre in razruši vse, kar je s težavo dozidano.

Kaj naj torej počnem v novem letu, se bo morda marsikateri vprašal? Ali se naj kar vdamo neizbežni usodi, če ne moremo v naprej doznati tek svojega življenja?

Le počasi, prijatelj! Kovala bova kljub temu svojo srečo. Res se večkrat tebi in meni zazdi, da držiš svojo srečo trdno v rokah, pa se ti nenadoma, ko najmanj misliš, poškali iz rok. Le poglej; sejemo vsako spomlad, pa vendar ne moremo z vso gotovostjo računati na dobro žetev. Zidamo hiše in kaj vemo, če se ne bodo nekega dne tujci naselili v njih, nas pa pognali na cesto. Pa sejemo in zidamo kljub temu! Nikdo ti ne bo dejal, da si nespameten. Še pohvale boš deležen, kako si marljiv in delaven. Koncem koncev res ni treba kloniti glavo in nositi črne misli v duši. V velikem delu Evrope je še mnogo hujše kakor je pri nas. Razen tega pa so naši ljudje vztrajni in sveži, da prebrodijo težkoče in z upanjem pričakujejo boljših dni in lepšo bodočnost. Saj smo živeli še v mnogo težjih prilikah kakor so današnje, a smo se znali vselej izklopiti s svojo žilavostjo iz tega.

Imamo tudi zemljo, ki ima vse pogoje, za delo, življenje in blagostanje. In to zemljo, napojeno s sragami naših prednikov, nam težko kdo odvzame ali na mah uniči.

Z resnim delom in vero v lepšo in srečnejšo bodočnost ob varnem vodstvu božje roke stopimo v novo leto.

Tako si bodo tudi „Novine“ kovalje svojo srečo in s tem tudi srečo našega ljudstva. Srčna želja in novoletni pozdrav „Novin“ je, da bi Bog bil vsem Tolažnik v nevolah, vodil njihove stopinje in delil dobrote. Naj ti božja roka čuva dragi dom, ki si ga morda moral zapustiti! Naj čuva vašega sina, hčera, moža, ženo, očeta, brata doma in v tujini! Zlasti pa naj ljubeča božja roka čuva nad zibelko vašega najmlajšega!

Pomen in važnost „Novin“ za naše ljudstvo

Gospod urednik me je oproso, naj napišem za novoletno številko „Novin“ nekaj od pomena in važnosti „Novin“ za naše ljudstvo. Napišem. A napišem ne v svojem, nego v imeni tistih, za štere so „Novine“ določene v imeni našega ljudstva. Naj zato ljudstvo govori.

„Ka so pomenile „Novine“ i ka pomenijo za nas prebivalce Slovenske Krajine? Pomenile so i pomenijo zdaj ešče bole kak prle, pravo pot. Včijo nas ljubiti svojo materno reč, svoj slovenski narod. Ta lübezen je boža zapoved.

Vodijo nas po poti jakosti, štere je Kristuš kazao v celom svojem življenji, v šterih smo ga po njegovej zapovedi dužni nasledovati. Vu jezernoj zmoti sveta nam naznanjajo čisti Kristušov navuk. One so nas krepile, da smo junaško odbili šestmesečni komunistični napad leta 1919. One nas tudi zdaj krepijo, da premagamo denesnje vablive navuke komunizma i njegovih bratov i sester.

Zadruga i njihovo veliko korist za naše gospodarstvo smo po njih spoznali. Po njih so nastale naše posojilnice in druge gospodarske zadruge. Najlepši njihov sad je naša nepozabna i nikdar zadosta prevažljiva Agrarna zadruga v Črenovcih. Š pomočjov njenih pravil smo rešili vnojo agrarne zemle pred dragim odküpom i smo čakali na sialen agrarni zakon. Š pomočjov te zadruge so si najmanje stamilijon dinarov prihranili siromašni agrarni interesentje i rešili svoje domačije odtüjlitve.

V politiki smo bili deca v prvejšoj državi, ar so nam narodne pravice ne priznavali i za nje se boriti je bilo telko, kak glavo v nevarnost postavlati. „Novine“ so svojoj nepremagljivov odločnostjov büdile v nas narodno zavest i nas pripravljale na izpit v političnoj šoli, šteroga smo vsikdar z vekšim uspehom naredili, ar se nas je vsikdar več zbiralo pod zastavov pokojnoga našega voditelja dr. Korošca, šteroga stranka je rasla i dorasla v Slov. Krajini do punoletnosti.

Kelko krivih prorokov je vstajalo bodisi na političnom, bodisi na gospodarskom ali kulturnom poli, ki so nas šteli v svoje mreže vloviti, da bi jim služili pod zvenciimi gesli slobode i samostojnosti! I „Novine“ so z vseh teh potegnole larvo, krinko i spoznali smo krivce i jim hrbet pokazali.

„Novine“ so nas zbirale na narodne slovesnosti ob 10 i 20 letnici naše slobošćine i nas desetjezere zbrale vküpi, ar so nas zvale z glasom lübezní. V nesreći so nas tolažile i čeravno siromaške, ne samo, da so vnoгим sprosile na višjih mestih podpore, same so nas iz svojega siromaštva tüdi podpirale, gda smo pogoreli, kda nas je povoden tirala z naših skromnih hiš, gda nas je pobila toča, gda smo ne mogli koraka narediti na poti vćenja; najpotrebnejšo potnino so nam one nüdile. Z nami so jokale, z nami so se veselile. Z nami so romale na bojišće, na ležišće v bolnišnicaj, z nami v tujino i povsod so nam bile kak oča i mati, kak brat i sestra, povsod so nam kazale samo srce i odprete prgišće, nikdar pa ne stisnjene pesnice.

V njih so se oglašali tisti, ki so nas ljubili. V njih se je pripravlao i pripravo naš mladi rod, da po opešanom starom uredniki vzeme v roke

te duhovni plügi i orje z njim našo zemlo, našo dušo, naše srce, naše misli, reči i djanje, da posejamo samo dobro seme i ženjamo stoteri sad.

I zdaj pa povesimo glavo. Večkrat smo bili nezahvalni. V kot smo metali svojega najboljšega prijatelja, „Novine“, ki so nas pripelale iz robstva v sloboščino, iz teme v svetlobo, iz blata ponižanja v samostojno narodno državo. Pozabili smo neštete dobrote našega prijatelja „Novin“ i smo jim hrbet obrnoli! Iz nedoletnosti smo postali punoletni i zavrgli smo očo, ki nas je rodio i redio, komi se mammo za vse zahvaliti. Pa kelikokrat smo se vrgli celo v blato i pilli čemer pri čtenji slabih listov, čisto vretino istine, v „Novinaj“ glašene, smo pa z zaničavanjem v sebi i v drugih zamušili. Pa pri vsem tom smo bili nešteto krat tak drzni, da smo šli po navete, tanače i drugo pomoč k „Novinam“, kda smo proti njim delali, je zametavali, proti njim brsali z rečjov i z djanjom. Povesimo si glavo, kda si nato zmislimo i stisnemo pesnico

pa jo položimo na prsi z istinskim požalivanjom: moja krivda, moja krivda, moja velika krivda.

Zdaj pa zdignemo glavo i ponosno gledamo na našega največjšega prijatelja „Novine“, ki stopajo z novim letom v 28. leto življenja i jim z odprtmi srcem obliubimo vernost.

Verni ostanemo našem krščanskomu listu, „Novinam“ do konca svojega življenja! *One bodo vsikdar na prvom mestu pri naročitvi krščanskih listov, pred nje priti ne sme nleden.* To zahteva od nas red lübezni, ki jo določa boži zakon. Najprle moramo sebe, svoje domače lübiti, i za temi samo pridejo drugi. Vej je pa jasna Kristušova zapoved: „Lübi bližnjega kak samoga sebe.“ Sam sem prvi predmet lübezni i vse druge morem samo potem lübiti, kda sem i kak sem samoga sebe lübo.

S tem smo prebivalci Slovenske Krajine v kratkih rečaj za silo napisali pomen i važnost Novin za nas same.

Klekli Jožef.

kat. duhovnik, bivši urednik

„Novine“ ob novem letu

Novo leto je mejnik časa, iz katerega radi pogledamo nazaj in tudi naprej. Tudi naše „Novine“ so letos doživele svoje osemindvajseto novo leto. Kaj vidimo, če se zglédamo nazaj na 27 let življenja naših „Novin“.

Njihov začetek spada v najbolj nevarno dobo našega narodnega življenja. To so bili časi, ko so nam napovedali že narodno smrt, časi, ko so izdajice svojega naroda na visokih položajih izjavljale, da bi otroke slovenskih mater najraje pomadjarili že v zibelki, da ne bi niti čutili, da niso rojeni Madjari, časi, ko niso niti v šoli, razen verskega pouka, niti v uradu več slišal slovenske besede. Dva lista „Muraszombat és Vidéke“ in „Alsó-lendvai Híradó“ sta imela nalogo, da preprečita, da bi naše ljudstvo čitalo časopise v slovenskem jeziku. V teh nevarnih časih so se pojavile „Novine“, zagovarjale pravice materinega jezika in glasno izpovedale, da smo Slovenci. V njih je naša naša katoliška duhovščina, kajti samo ta je bila narodno zavedna, posodo, v kateri je dajala čisto duhovno hrano svojemu ljudstvu. Brez „Novin“ naše ljudstvo niti najmanj ne bi bilo pripravljeno na velike dogodke koncem zadnje svetovne vojne. Da je naše ljudstvo sprejelo zedinjenje z takim veseljem, je v največji meri zasluga naših „Novin“.

Drugi veliki dogodek, v katerega so „Novine“ globoko posegle vmes, je agrarna reforma. Da naše neizkušeno ljudstvo, ki misli, da je vsak pošten, ni nasedlo raznim bankam in koristolovcem, je zasluga „Novin“. Le tisti, ki ve za vse podle načrte, s katerimi so hoteli vršiti prodajo veleposestniške zemlje, ve v kakšno odvisnost od bank in raznih kapitalistov bi prišlo naše ljudstvo, in to siromaki, če ne bi „Novine“ posegle vmes in to preprečile. Naj le kdo pogleda, kakšen boj so „Novine“ vodile s sovražniki našega siromaka in videl bo, kako častno so rešile svojo nalogo.

Naše „Novine“ so nas rešile tudi raznih „lažiprerofov“ in „lažiodrešnikov“. Že po svetovni vojni, posebno pa še po zedinjenju je prihajalo k nam dosti agitatorjev, ki so ljudi hoteli pridobiti zase, za svoje politične stranke. Vsak „štrebar“ je mislil, da je naše ljudstvo še nezrelo, da mu bo vse verjelo in da bo naših hrbtih zlezel kam višje. Bilo je raznih političnih shodov toliko, da so si po gostilnah kar kljube z roke v roko dajali. Pojavljali so se pri nas razni politični listi, ki so ljudi begali in motili. Nevarnost je bila, da bodo ljudstvo tako razcepili, da ne bo nikjer nič pomenilo, da ne bo imelo niti svojih zastopnikov, ki naj kot poslanci zastopajo naše pravice in koristi. „Novine“ so odločno nastopile proti raznim zapeljivcem. Ljudstvo je spoznalo, kje je resnica, kje pravica in ljubezen. Ostalo je vedno toliko enotno in združeno, da je ves povojni čas tvorilo močno jedro, ki je „organizirano v politični stranki s krščanskim programom“ izbiralo zastopnike, ki so krepko branili naše pravice. Le združeni smo si priborili našo slovensko gimnazijo v

Soboti, o kateri pred 23. leti nihče niti sanjati ni upal, le združeni smo dosegli na združnem polju že lepe uspehe, le enotni smo mogli doseči tiste neobhodne pogoje, ki so potrebni, da gospodarsko napredujemo. Zlasti so „Novine“ opominjale naše ljudstvo, da se naj čuva največjšega svoje sovražnika, komunizma.

To je kratek pogled „Novin“ nazaj v svoje življenje. Pogled pa mora iti tudi v bodočnost. Nekdo misli, da so se „Novine“ svoj čas preživele. Ti se zelo motijo. Motijo zato, ker ne vidijo potreb časa.

Stojimo na prabu nove zgodovinske dobe. Stari, nekrščanski liberalni red, ki je ustvaril na eni strani bogate milijonarje, na drugi pajmilijone siromašnih delavcev, se hvala Bogu ruši. Vidimo, da se marsikaj starega ruši in da prihaja nekaj novega, nov gospodarski red, nova družabna ureditev. Kaj bo to novo? To je vprašanje, pred katerim skoraj s stihom stojimo, a si ne vemo dati točnega odgovora. Novi nauki vstajajo. V imenu teh naukov se vrše veliki dogodki. Tudi sedanja vojna je sad teh naukov. V tej zmešnjavi nam je jasnost in očevnost bolj potrebna, ko kdaikoli prej. Jasni nam morajo biti cilji, jasna pot do njih. *Le tisti, ki mu je jasno, kaj hoče in ki ve, kako bo obstinil to, kar hoče, bo v tej zmešnjavi uspel. Te cilje, to pot naj bi nam v bodoče kazale „Novine“.*

Naš narodnostni boj še ni končan. Stari zakleti sovražniki zopet dvigajo glave in hočejo pridobivati na naš račun. Bodimo v tem boju na jasnem. Temelj našega boja ni kakšen nauk o čistem plemenu in krvi. Mi se bomo borili za vsaki pedenj naše zemlje, za vsako našo slovensko družino in za vsakega našega človeka zato, ker tukaj bivamo po božji volji. Bog hoče, da smo tukaj na tej zemlji, zato nam je sveta, Bog hoče, da čuvamo vse naše šege, naš jezik, da ga z njim častimo. Če pa smo po božji volji Slovenci in smo postavljeni na ta del naše zemlje, potem nima nikdo pravice nam ukrasti niti najmanjši del naše narodne biti. V tem boju bomo spoštovali pravice vsakega naroda in mu ne maramo delati nobene krivice, zahtevamo pa, da se nam vrne, kar je bilo našega in da se nam več ne krade.

Vemo, da bo novi družabni in gospodarski red samo takrat pravičnejši, če ga bo izvajal človek, ki bo preroben v duhu krščanske ljubezni in pravičnosti. Komunizem, ki hoče mesto posamičnih kapitalistov postaviti državnega kapitalista in delovno ljudstvo ponižati do sužnja države in njegovih oblastnikov, je slabši od dosedanjega kapitalizma, zlasti še zato, ker je poleg tega še brez Boga. Človek, ki je sebičen, čeravno je siromak, je ravno tako nemogoč v novi, po krščanskem nauku preurejeni družbi, kakor milijonarski kapitalist. Če bi mogel, bi tudi on bil kapitalist. Zato smo prepričani, da bo pravičnejša ureditev družbe prišla samo takrat, kadar bo človek obnovljen v krščanskem duhu.

Čitateljem „Novin“!

Srečno novo leto! Tako si želimo drug drugemu. Morda ta želja ni bila nikdar tako iskrena, kakor je ravno za leto 1941. Zunaj nas je le trpljenje: vojska seje razdejanje in grozo, podira in uničuje vse, kar se je dogradilo. Človeški rod trepeta pred zavestjo, da še to, kar danes stoji, jutri lahko postane žrtev razdejanja. In sredi teh skrbi Vam „Novine“ kličejo: Srečno novo leto! Želijo Vam prav od srca zdaj, ko se Vam predstavljajo in Vas pozdravijo za novo leto — v novi obliki lastništva.

Sedemindvajset let so Vas obiskovale. Sedemindvajset let so Vam bile na razpolago, da ste iz njih črpali zavest slovenstva in dobrine krščanstva. Po preteku teh let smo prišli na prag novega razdobja. Opazili ste že tekom tega leta več sprememb. Brali ste več člankov, ki so Vam govorili o spremembah pri uredništvu. Toda zgodovinski dan za „Novine“ je prišel 22. avgusta 1940., ko je dosedanji lastnik in izdajatelj Novin v Turnišču na občnem zboru Katoliškega tiskovnega društva (KTD) slovesno izročil list v lastništvo KTD z vsemi pravicami in dolžnostmi. Dosedanjemu izdajatelju in lastniku „Novin“, preč. g. Kleklu Jožefu, ki je v najbolj burnih valovih časa krmilil čolnič „Novin“, da jih niso zadušili valovi nasprotstva, se KTD na tem mestu v imenu Slovenske Krajine najtopleje zahvaljuje. Izročil je krmilo „Novin“ novemu krmarju, da jih čuva za poznejši rod in vodi po poti, resnice in pravice.

Dragi naročniki in čitatelji! Katoliško tiskovno društvo se zaveda te poti. Je sicer hrapava in težavna, toda od te poti in od tega namena „Novine“ ne smejo in ne morejo odstopiti. Ponesti morajo v današnjih dnevih,

„Novinam“ k 28-letnici!

Ljubezen je rodila „Novine“, ljubezen do največjših dobrin človeka. Ljubezen do Boga, do Kraljice Slovencev, do slovenske materinske besede, do slovenskega naroda in do slovenske rodne zemlje. Buditi poglobiti, ohraniti, razširjati, je bil plemeniti cilj ustanoviteljev „Novin“ „...najmočnejša pa je ljubezen!“ In za to ni čudo, da „Novine“, ki so bile postavljene na tako trden fundament, niso tekom dolgih 28 let vkljub viharnim časom, trdim bojem in mogočnim nasprotnikom preminule kakor je brez sledu skopnela v pozabljenje cela vrsta drugih listov, ki so se pojavili z drugimi cilji v zadnjih dveh desetletjih osvobodjene Slovenske Krajine. Duh ljubezni, ki veje iz vrst „Novin“, je vzbudil ljubezen v srcih onih, ki so jim bile namenjene in še med svetovno vojno je bil vsak 12. Prekmurec njihov naročnik. Tudi onstran Mure so vzljubili ta list in Muropljci smo ga od vsega začetka radi in z zanimanjem čitali. Poznam ljudi, ki še danes skrbno hranijo številke prvih letnikov „Novin“ kakor dragocenost. Iz težkih bojev so izšle „Novine“ ob jekleni vztrajnosti ustanovitelja Klekla in njegovih sodelavcev, vedno znova osvežene in ojačene. Ravno 20 let svojega službovanja v Slovenski Krajini, ko menda ni izšla številka, ki je ne bi pregledal, še prav posebno opazujem

ko se nam vsiljujejo le zmeda, negotovost in omalovaževanje krščanskih večno-novih resnic, v vsako slovensko hišo trdnost krščanskih načel. Postati morajo in ostati glasni klicar in širitelj katoliško-krščanske zavesti ter oznanjevalec krščanske izobrazbe.

Tujina neusmiljeno vabi naše ljudi z domače grude v svet, da jih tam preoblikuje v tujce in nam jih vrne nezavedne, odtujene domači zemlji. Ni jim več draga domača zemlja, ki je hranila in ohranila njihove očete: zveste Bogu, družini in domovini. „Novine“ imajo nalogo, da ponesejo spet in spet tem bratom in sestram — Slovincem Slovenske Krajine — zavest, da je edina njihova domovina le tam, na tisti grudi, ki je orošena s krvjo, znojem in z molitvijo prednikov. — Na meji morajo postati „Novine“ zlasti naši mladini opora, da bo zvesta Bogu, kralju in domovini!

Ta naloga ni lahka! Zato Vas vabim, dragi naročniki, da pomagate, da ostanete še naprej naročniki in po svoji možnosti skušate pridobiti čimveč prijateljev „Novin“. Čim več nas bo okrog „Novin“, tem lažje nam bo izvesti naloge, ki si jih je naložilo z novim letom novo lastništvo, uredništvo in uprava. Vabljeni ste vsi, da sodelujete za razširjanje lista. Prav tako vabim vse, da prispevate s peresom, da bodo „Novine“ res naš list. Le v iskreni skupnosti je moč in udarnost, ki uničita vse podtalne sile. Postavimo si na tehtnico besede: Bog, kralj in domovina — in zavedali se bomo, da je vsaka naša žrtev v primeri s tem namenom majhna!

V M. Soboti na Božič v letu 1940.

Vojkovič Jožef,
predsednik

Katoliškega tiskovnega društva.

delo „Novin“ in priznati moram, da so svojo nalogo vršile prav dobro. Kakor so verne svojemu poslanstvu z intenzivnim delom ob velikem času pripeljale Slovensko Krajino v naročje mogočni materi Jugoslaviji, tako so dosledno nadaljevale svojo nalogo tudi v novi državi. Narod so utrjevale v narodni in državljanski zavesti, pomagale verno novi upravni oblasti pri čestokrat prav težkih nalogah; opozarjale so na zablode, krivice, zagovarjale potrebe naroda, tolmačile voljo, želje, zahteve ljudstva, priznavale so dobro, grajale slabo, bičale krivico, poučevale, tolažile...

Marsikatero napačno potezo, marsikatero nesrečo v kvar ljudstva so preprečile, mnogotero duhovno in materijelno dobro so rešile in ohranile. „Novine“ so povezale ljudstvo v Slovenski Krajini v veliko prirsčno zvezo ter se zatekali k svojemu voditelju pod materinsko okrilje od vseh vetrov otroci okrogline po nasvet, tolažbo, pomoč.

Toda „Novine“ niso povezale samo je sinov Krajine, ki žive na domači grudi, ampak še z večjo ljubeznijo one tisoče in tisoče, ki jim ožja domovine ne more dati dovolj kruha in ki si ga morajo hoditi vedno zopet iskati v tujino. Tem mnogim so v blagozveneči govoric pisane „Novine“ daleč od doma veselje, tolažba, raz-

stvo in njegove pravične zahteve. Bolevale se bodo za pravice delavstva. „Novine“ bodo vsikdar na strani zatiranih.

Zlasti bodo „Novine“ pogumno nastopale proti širjenju zmot med našim ljudstvom, pa naj pridejo te znote od koderkoli, od kogarkoli in v kakršni koli obliki. „Novine“ smatrajo za največje zlo sedanje dobe komunizem, ki prinaša ljudstvo toliko gorja in jim trga iz duš to, kar more biti za vsakega najdražje, namreč vero v Boga.

To je v glavnem naš pogled v bodočnost. Vemo, da pot ni lahka. Poguma nam ne bo manjkalo, ker se zavedamo, da se borimo za velike reči. Upamo tudi, da nam bo Bog pomagal, ki ne zapusti nikdar tistih, ki se borijo za pravico.

vedrilo in močna vez z vsemi v domovini, da si jih tujina ne osvoji. Žilavo borbo in skrb 'Novin' za pravice in blagor naših izseljencev podrobno opisovati bi bilo odveč, ker jo poznamo prav dobro mi tu doma kakor drugod, kakor med drugim n. pr. njihovo odlično uspešno borbo za razdelitev veleposestniške zemlje za le pravično odškodnino za malega prekmurskega človeka.

Če se ozremo nazaj za okrogla desetletja, se nam zdi, da bi bila Slov. Krajina brez z njo tako ozko povezanih 'Novin' in njihovega voditelja velika osirotela rodbina brez skrbnega ljubečega očeta in matere.

V toliko kratek, bežen pogled nazaj. In v bodoče? V novem letu 1941? 'Novine' morajo in bodo ostale žilave, nezlomljive še naprej. Danes, ko je takomalo ljubezni na svetu, morajo še prav posebno dalje v duhu ljubezni v lepi besedi vžigati, utrjevati, jekleniti ljubezen sinov in hčera Slovenske Krajine med seboj, do sosedov, do materinega jezika in do slovenske in jugoslovanske domovine kakor do svete vere očetov; pripeljati morajo skozi današnje težke čase Slovensko Krajino zadovoljno in složno, prežeto globoke domovinske ljubezni v boljše mirne čase v močni složni Jugoslaviji. Pri tem želim 'Novinam' mnogo razumevanja z vseh strani, mnogo vnetih sodelavcev in obilo božjega blagoslova!

Dr. Bratina Franc,
sreski načelnik.

Ob prelomu leta

Ko ob koncu tega leta pogledamo nazaj, z zadovoljstvom ugotovimo, da je Slov. Krajina ne samo na gospodarskem, temveč tudi na prosvetnem področju kljub hudim časom prav veliko pridobila. Razna predavanja, časopisi (v veliki meri 'Novine') in številna društva so dosegli, da se je naš prekmurski človek zavedel, da mu bo pomagala iz sedanje stiske samo temeljita izobrazba, strokovna in splošna in to zanesljivo in trajno. Dokaz, da naši ljudje že bolj cenijo znanje, je v dejstvu, da se je število prekmurskih učencev v kmetijski šoli v tem šolskem letu znatno dvignilo.

Brez izobrazbe ni napredka! V današnjih razmerah, ko bijemo tako trd boj za skorjico kruha, bo le ta obstal, ki več zna. Zato — knjige in dobre časopise v roke! Kdor več zna, ta več velja! Skrbeti pa moramo, da se bomo tako izobraževali, kakor želi naš veliki voditelj škof A. M. Slomšek, ki pravi: Le tisto omiko štejem za pravo, ki voljo zadeva, srce in glavo — vse troje. V Slov. Krajini imamo dovolj ljudskih šol, imamo meščansko, kmetijsko in trgovsko šolo ter gimnazijo. Vse možnosti so dane za vesplošen napredek. Res pa je, da vsakdo ne more študirati gimnazije ali meščanske ali katerekoli druge višje šole. To tudi potrebno ni. Prav in celo zelo priporočljivo je, da bi se marsikateri učenec meščanske šole ali gimnazije, ki zaradi revščine težko študira, oprijel kake obrti.

Starši! — Če se mora vaš sin s težavo in prevelikimi žrtvami ubijati v gimnaziji, dajte ga v obrt! Izobraženi obrtniki uspejajo zelo dobro in prav gotovo bolje kot izobraženci po pisarnah, ko so ob napornem študiranju, v pomanjkanju izgubili svoje zdravje. Potrebujemo zlasti dobrih, šolanih obrtnikov. Če je kmet steber države, je obrtnik gibalni vzvod napredka. Ko se bo pri nas razvila zdrava obrt, bo tudi kmetu bolje, saj oba drug drugega podpirata.

Uredništvu 'Novin' želim, da bi v novem letu 1941., ki nam bo po zagotovilu g. baná dr. Nallačena prineslo na velikem trgu kneza Koclja v Soboti ponosno palačo popolne gimnazije, najvišjega prosvetnega zavoda v Slov. Krajini, 'Novine' s sodelovanjem mlade prekmurske inteligence uspešno vršile svojo, nad vse važno vzgojno nalogo!

Ing. Ivo Zobec,
direktor gimnazije
M. Soboti.

Zgodovinsko poslanstvo „Novin“

Kakor je skromno in preprosto ljudstvo v Slov. Krajini, tako skromne so „Novine“ po svoji zunanji obliki, toda tembolj bogate po svoji vsebini in svojem poslanstvu. Porojene iz globoke ljubezni do rodne slovenske grude, te lepe zemlje kneza Koclja, iz odločne narodne zavesti in skrbi, ki jo je izdajatelj, častiti g. župnik Klekl Jožef, sam označil kot skrb „da svoj narod obdrži v pravi veri svojih očakov in mu očuva materino besedo z vsemi narodnimi pravicami,“ so „Novine“, kakor svetla zvezda vodnica svetile s pravim krščanskim in narodno zavednim duhom prežetemu tukajšnjemu ljudstvu v onih težkih časih, ko je reka Mura s svojimi valovi pela otožno pesem hrepenenja po zlati svobodi. Kot Mojzes so „No-

vine“ pripeljale Slovensko Krajino v obljubljeni deželo jugoslovanske svobode. In tudi tedaj, ko so dovršile svoje veliko zgodovinsko poslanstvo, niso zapustile svojega ljudstva. Še vedno so mu na prav očetovsko v zgojni način mogočni klicar k boljši in srečnejši bodočnosti v okviru mogočne Jugoslavije in lepe Slovenije. Kot angel Rafael z ljubečo skrbjo bdijo nad hčerami in sinovi v tujini ter tvorijo mogočno vez med našo krvjo doma in na tujem.

„Novine Slovenske Krajine“ zasluzijo da se jim v novem letu 1941 še bolj povrača hvaležna ljubezen za njih, ljubezen do slovenskega ljudstva v Slovenski Krajini!

Vertovšek Stanko
sreski načelnik v Lendavi.

„Novine“ so vam tiha šola in lepa vez ...

Koroški Slovenci smo imeli pred svetovno vojno samo dve slovenski ljudski šoli: eno v Št. Jakobu v Rožu, eno v Št. Rupertu pri Velikovcu. Učence je na teh šolah spajala v veliko družino ena sama misel: mi smo Slovenci. V mladih dušah je bila ta misel pretirano visoka, a lepa, požlahtnjena z medsebojno in nesebično ljubeznijo. In to misel o slovenstvu je bilo treba razširiti.

Ko sem nekoč kot dijak obiskal strica, me je udaril: „Kaj pa, imate v vaši hiši „MIR“? In osramočen sem priznal, da ne. Stric je vrtal dalje: „Takšni mladi petelinil Mislite, da so samo šolani ljudje Slovenci? Pa mi, stari, zgarani — ne?“

„MIR“ je prišel v našo hišo in obogatil mojo mladost. Prav rad se spominjam večerov ob sobotah: sosedje so napolnili našo sobo, si prižgali čedre (pipe) in potem načeli pogovor o prestanem trpljenju tega dne, se razgledali po vasi in okolici in končno ugotovili: „Takšno je naše življenje“. Brez besed so se nato obračali k meni in me prodirali z očmi, poznal sem njih želje; vzel sem „MIR“ in jih tešil z novicami. Porajale so se nam lepe misli, telo se je sprostito in ni več občutilo dnevyne martre, v duhu smo bili povezani z vsemi Slovenci po Koroški in iskali bratov izven nje.

Zakaj vam to pripovedujem, dragi Prekmurci?

Ali niste tudi vi preživljali slično preteklost? Ko vam je grozil pogin, da bi za vedno zamrla po tej širni ravnini prelepa slovenska govornica, so med vami zrasli možje — buditelji in to, kar vam takratna šola ni mogla

dati, ste izčrpali iz „Novin“, ki so pred 28 leti začele obiskovati vaše domove. Pred vami so se zgrnile raztrezene vasice v Slovenski Krajini, povest o prestanem trpljenju in boli je romala iz kraja v kraj in vas strnila v trdno celoto, ki se je zavedala, da ima tudi onstran Mure brate.

Ob nedeljah rad postojim pri vas, ko ste v gručah zbrani okoli cerkve. Med vami se pojavijo „Novine“: vesela mladina ž njimi odhiti domov, stari jih svečano denete v žep, nekateri pa jih odpro, se zazro vanje — začne se posvet. In ko danes pregledujete po „Novinah“ list za listom, se ne čutite kot velika družina, ki so ji dogodki po vseh prekmurskih vaseh enako dragoceni? Ali vas ne zaboli, ko zveste za trpljenje vaših sinov in hčera po sezonskih krajih? Ali se ne vzradostite, ko čitate topla pisma o hrepenenju po domu onih, ki so raztreseni po Franciji, Ameriki in Bog ve kod?

V današnjih dnevih preizkušeni zadostuje, da si samo poedinci poskramo na prsi: mi smo Slovenci! Naš duh mora iti plemenito višje: biti moramo strnjeni in z ljubeznijo povezani v trdno narodno enoto, kjer vsak zavestno opravlja svoje delo vsem članom v korist in skupni blagor; trpljenje posameznikov bodi naša skupna bol in njihova radost naše veselje!

„Novine“ so budile med vami narodno zavest, bile so vam tiha šola in lepa vez, teh sadov se z vami radujemo vsi Slovenci ob vstopu v srečno novo leto!

Simon Dobernik
ravnatelj mešč. šole v Lendavi
Pojasnilo: „Mir“ je bilo glasilo koroških Slovencev, ki je izhajal od 1882 do 1920.

Naši sezonski polj. delavci

Leto 1940. je bilo leto krvavega prelivanja in nepopisnega trpljenja milijonov sirot. Posledice te vojne so občutili tudi naši sezonski poljedelski delavci. Prejšnja leta jih je na tisoče hodilo na delo v tujino, v tem letu pa niso več mogli iti. Razlogi so vsem znani. V Francijo je šlo vsega 770 delavcev. Pozneje tja več niso šli, ker jih je med potjo zalotila vojna vihra. Na polju, kjer so leta in leta lahko mirno delali in si v potu svojega obraza služili kruh, se je odigravala krvava borba. V Nemčijo tudi niso mogli iti, ker so se naše oblasti bale, da bi delavci vsled napada iz zraka ali radi vojne kakorkoli bili preveč izpostavljeni nevarnosti. V naši državi so dobili zaposlitev samo na veleposestvih v Vojvodini in sicer na Belju 1200, v Čoki 335, v Kamendinu 120 in na nekaterih drugih manjših veleposestvih od 40 do 60 delavcev. Okoli 300 jih je dobilo zaslužek tudi pri javnih delih v Sloveniji. V Nemčijo jih je šlo samo 677 delavcev. Celokupno število v 1940. letu zaposlenih delavcev znaša komaj okoli 3800 ali eno tretjino vsega od prejšnjega leta, ko jih je šlo na delo nad 12.000. Da se bo posledica tega čutila meseca marca, je prav gotovo, ker bo mnogo družin brez sredstev, brez obleke in nujno potrebne hrane.

Kako so naši delavci v minulem letu živeli in koliko so zaslužili? To vprašanje se nam na videz zdi že tako poznano in vsakdanje, da mu človek mimogrede komaj še posveti pažnjo. Če pa mu pogledamo bolj v jedro, pa spoznamo, da je to velika socialna rak-rana na našem narodnem telesu, ki mu moramo posvetiti vso pažnjo in dati prednost pred vsemi ostalimi vprašanji. Ima namreč dve strani: Prva je duševna versko moralna, narodna in državna; druga je pa telesna ali gmotna stran. Prva trpi vsestransko škodo, druga pa naš ubogi siromašni narod brezupno tira v suženjstvo. Je to nujno zlo, ki ga moramo trpeti, ker sicer ne bo nobenega izhoda iz trenutne bede. Naš narod žene v tujino potreba po koščku kruha, obleki, odplačilu dolgov, dokupu njive, zboljšanju gospodarstva itd. Kdo naj bi preštel tisoče in milijone želj, ki se tako upravičeno porajajo v srcih teh poštenih siromakov, kakor se neupravičeno v srcih tistih, ki vladajo z mamonom. Toda o tem bomo drugič obširneje spregovorili, za zdaj hočemo povedati samo to kako je v minulem letu bilo z našimi delavci:

1. V Jugoslaviji so delavci bili zaposleni v skupinah na veleposestvih. Stanovanje so imeli skupna v barakah. Spali so ponekod ločeno, po-

nekod pa ne. Nekateri so že dobili postelje s slamnjačami, nekateri pa so imeli na prično postlano s slamo kakor betlehemske Detece. Za silo so ponekod držali red in snago, večinoma pa ne. Življenje kakor pri vojaki. Stanovanja so sicer bila kurjena, vendar premalo, da bi se vsi mogli posušiti pri delu premočeno obleka. Hrana je bila kakor je to že stoletna tradicija: krompirjeva juha, nato fižolova juha, potem prežgana juha ali močnata jed (rezanci), nato se je vrstila obratno: rezanci, prežgana juha, fižol in krompir itd. Kruh je bil še lep in dovolj na razpolago. Hrana ni bila niti najslabša, niti najboljša. Tedensko enkrat ali dvakrat se je za spremembo pokazalo tudi meso v go-ljažu, včasih tudi pečeno. Kakor se vsak človek naveliča vsake stvari, ki jo nespremenjeno dobiiva, tako se tudi naši delavci naveličajo tistih juh. Sedem mesecev na delu je kar dolgo in jim noče biti konca, zato ni čudo, če se delavci naveličajo. Opazilo se je, da ponekod hrana ni bila dovolj zabeljena. Nekateri palirji ne pazijo dovolj na kuhinjo. Zato pride na polje včasih hrana, ki ni dovolj zabeljena. Delavec, ki zunaj težko gara, ne more biti zadovoljen in godrnja ter povrhu še kolne in zvali še večjo krivdo na palirja kakor pa v resnici je. Odgovorna služba palirja je pri tem najbolj prizadeta. Upamo, da je to bilo zadnjikrat. Zveza polj. delavcev bo poskrbela, da bodo delavci v prihodnje dobili vse, kar jim pripada po pogodbi.

Plača je bila različna. Večinoma so delavci prejeli mesečno plačo od 225 do 450 din. Odvisno je od moči in kakovosti delavca. Dnina je znašala od 12 do 16 dni dnevno. Plača v naturi pa od 450 do 600 kg pšenice za celo sezono. Pšenico so delavci pripeljali domov. Vožnjo, prevoznino za zaslužen pšenico in popolno oskrbo so plačali delodajalci. Zaslužek v 6, odnosno v 7 mesecih je znašal za slabše delavce od 2500 do 3000 din skupne vrednosti. V glavnem so delavci bili zadovoljni, le denarja bi radi več zaslužili.

2. V Franciji so naši delavci večinoma živeli dobro do vojne. Potem so morali pustiti na mestu vse, kar so imeli, to je obleko, prtljago, denar, dokumente itd. ter so si komaj rešili golo življenje. Mnogi so se pred napadi iz zraka morali skrivati v gozdu in bežali samo ponoči. Njih trpljenje je bilo nepopisno. Potem so se nekateri vrnili k svojim bivšim delodajalcem in tam še zdaj delajo. Mnogi so ušli v svobodno Francijo, kjer so ali v službi, pa ne prejema nobene plače, ali pa so internirani v taboriščih. Mnogi so v zasedeni Franciji znova dobili delo, a ne morejo domov ne pisati, ne poslati denarja, ker francoski frank nima našemu dinarju enake vrednosti. Mnogo jih je po prizadevanju naših oblasti, zlasti min. soc. politike, Zveze polj. delavcev, Rafaelove družbe, kraj. banske uprave v Ljubljani itd. bilo iz Francije spravljeno v Nemčijo, kjer so nekaj časa delali, zdaj pa so se vrnili domov. Naše ministrstvo za soc. politiko je poslalo v Francijo svoje uradnike, ki tam zbirajo naše delavce in je bodo preko Nemčije spravili domov.

3. V Nemčijo je šlo samo 677 delavcev z dovoljenjem oblasti. Koliko jih je tja pobegnilo skrivaj, se ne ve, gotovo jih je par sto. Tam so delavci bili zaposleni v skupinah na veleposestvih. Hrana je bila srednje dobra. Ponekod so dobili vsega dovolj, drugod pa manj, kakor je pač naneslo. Zaslužili so pa vsi dobro. Vsak delavec je poslal domov okoli 420 mark ali okoli 6000 din. Kar so delavci več zaslužili kakor so smeli poslati domov, so s tistim nakupili razne stroje, kolese itd.

Enim se je godilo bolje, drugim slabše. Odvisno je bilo od kraja, kjer so bili in kakšen je bil delodajalec, pa tudi če so delavci sami bili dobri. Gotovo pa je, da si (razen nekaj lahkomiselne mladine), nihče ne želi iti v tujino, ako ga k temu ne bi sililo siromaštvo. Velika pomoč našim delavcem je Borza dela v Soboti, delavska organizacija Zveza polj. delavcev, Rafaelova družba in kr. banska uprava. Računati je, da po 31. januarja 1941.

leta od naših delavcev ne bo ostalo več kot približno 1000 v Franciji in 1200 do 1500 v Nemčiji. To so namreč tisti, ki so tam ostali že iz prejšnjih let. Drugače so se naši delavci večinoma že vrnili iz tujine. Delavci iz Vojvodine pa so se vrnili domov že decembra meseca. Zveza polj. delavcev je pri vseh delodajalcih v naši državi že podvzela korake, da se plače za 1941. leto zboljšajo tako, da bo minimalna plača v sezoni znašala najmanj 4000 din.

Kaj bo z našimi delavci v prihodnjem letu? Kam bodo šli? Rezerva, ki so jo imeli minulem letu, je bila potrošena. Nekatere družine bodo do meseca marca nekako še mogle vzdržati, dalje pa ne več. Zato bo treba letos poskrbeti delo in zaslužek za več tisoč delavcev, da ljudstvo ne bo trpelo pomanjkanja. Kako in kje najti dela vsem, je vprašanje, ki nanj zdaj še ne moremo dati odgovora. Gotovo je, da bo v naši državi letos moglo dobiti mnogo več delavcev zaposlitev kakor je to dozdaj bila navada, ker sicer ne bomo vedeli kam z njimi. V Francijo naši delavci v tem letu še ne bodo šli. Če bodo mogli iti v Nemčijo, je vprašanje, ki ni odvisno ne od volje naše državne oblasti, niti od volje nemške državne oblasti, temveč od razvoja dogodkov, ki so sicer v človeških rokah, a če jih človek obrne v zlo, ker razpolaga s svobodno voljo, ne bo kriv ne stvarnik, ne nedolžen človek, temveč zloba, ki brez Boga in proti njemu dela. Mi pa dajmo hvalo Bogu in modremu vodstvu naše države, da nam je veliko gorja, solz, nesreče in drugih težav dozdej bilo prihranjenih. Vojna naših sinov ni še pokosila, naših hiš ni še porušila, polja ne uničila. Vsi še uživamo svobodo, ki je več vredna kot vsi milijoni tega sveta. Zato potrpite dokler ne pride naš čas, ko bomo po svoji vrednosti dobili svoj delež, ki bo pravičen in po božji volji dan nam, da ne bomo več hodili v tujino, temveč bomo doma na slovenski zemlji svoji gospodarji pridelovali potreben kruh, ki bo za vse siromake enako blagoslovljen.

Kelec Franc

Kmetje

Lepilivi vonj po težkih brazdah se drži jim rok.

Utujenji se vračajo kot svečeniki od daritve.

Omamljeni od daljne so slutitve, ko se po zemlji bo pretekal zrel sok.

Domovi čakajo jih. Tih si so.

In kot galeje na prostranem morju tonejo v poljani.

Jagnedi s tanko lučjo so pretkani. Može skrivnost polja v večer neso.

I. Krampač.

Spomini bivšega urednika

Nekaj podobnega sem nameraval napisati pravzaprav že tedaj, ko sem odlagal uredništvo in odhajal daleč iz Krajine. Ali ni bilo pravega razpoloženja in je menda kar bolje, da pišem o tem šele zdaj, po dolgih mesecih, ko sem znova prehodil toliko novih krajin, srečal toliko novih ljudi, toliko novega doživel in prebolel.

Sedaj gledam na tiste uredniške mesece iz prave časovne razdalje, ko ostanejo le še pomembnejši spomini.

Ob spominu na nekdanje urejevanje „Novin“ mi nujno stopi pred oči slika Lendave. Ali moj spomin na Lendavo je najbrž precej enostranski: slika Lendave, ob kateri se vali široko umazano jezero povodnji, kar nerada oživi. Tudi slika Lendave v čaju snežnega pajčolana se mi izmika.

Pred očmi mi vstaja le sončna slika Lendave, rastoče in dehteče na bregovju kakor zlahni sad vinskih goric samih. Smeji se mi kakor prešerno dekle, ki je nekoga pričakovalo in nič ni dvomilo o njegovem prihodu.

Svetlo mi mežika, prepolna čustev, kot zaljubljeno dekle. In govornica njena je še polnejša: književni slovenščini se pridružuje prekmurski dialekt, z edinstveno mačjarščino se

Naš list za kmečki stan

Želeli ste g. urednik, da pošljem svojo izjavo za novoletno številko „Novin“. Ne morem drugače, kakor da izrazim željo, da naj „Novine“ tudi v bodoče v vsem obsegu varujejo dediščino svojih ustanoviteljev. Delo „Novin“ na narodnem, prosvetnem in socialnem polju je želo vedno mnogo uspehov, ker je bilo verno izvajano s nesebičnostjo in požrtvovalnostjo v

korist najširših tukajšnjih slojev, v korist malih in zatiranih. V dosedanem pravcu in v pravcu, da se dvigne blagostanje preprostega človeka in da se dvigne kmečki stan do čimvečje gospodarske neodvisnosti, naj se to delo nadaljuje v teh resnih, težkih in nemirnih časih, v časih polnih skrbi, a tudi velikega upanja!

Ing. Mikuž, Rakičan

Bodimo ponosni in previdni!

Mislím, da ni prav nič odveč, če ponovno povdarim, da bodimo v teh časih še prav posebno previdni, trezni in poudarni, zlasti pa prežeti narodnega ponosa in ljubezni do domovine.

Razveseljivo je opazovati, kako naše ljudstvo pravilno presoja sedanjí težki svetovni položaj in s kakšno razumnostjo in zrelostjo zavrača razne mračne spekulante, kateri tu in tam skušajo iz splošnih ljudskih neprilík pridobiti za sebe umazane dobičke.

Zavedajmo se pa zlasti sledečega: Naša država ni niti mala, niti slaba. V razmeroma kratki dobi svojega obstoja je pokazala toliko življenjsko moč in tako silni vsestranski razvoj, da uživa v Evropi in v svetu ugled močne, konsolidirane in vsega uvaževanja vredne sile.

Slovenci smo po svoji visoki kulturi eden izmed najnaprednejših narodov v Evropi. V tisočletnih borbah s kulturno in gospodarsko visoko stoječimi sosednimi narodi smo se izkristalizirali v zdravo, odporno in iznajdljivo ljudstvo, v železno narodno enoto. Narod in državo pa predstavlja

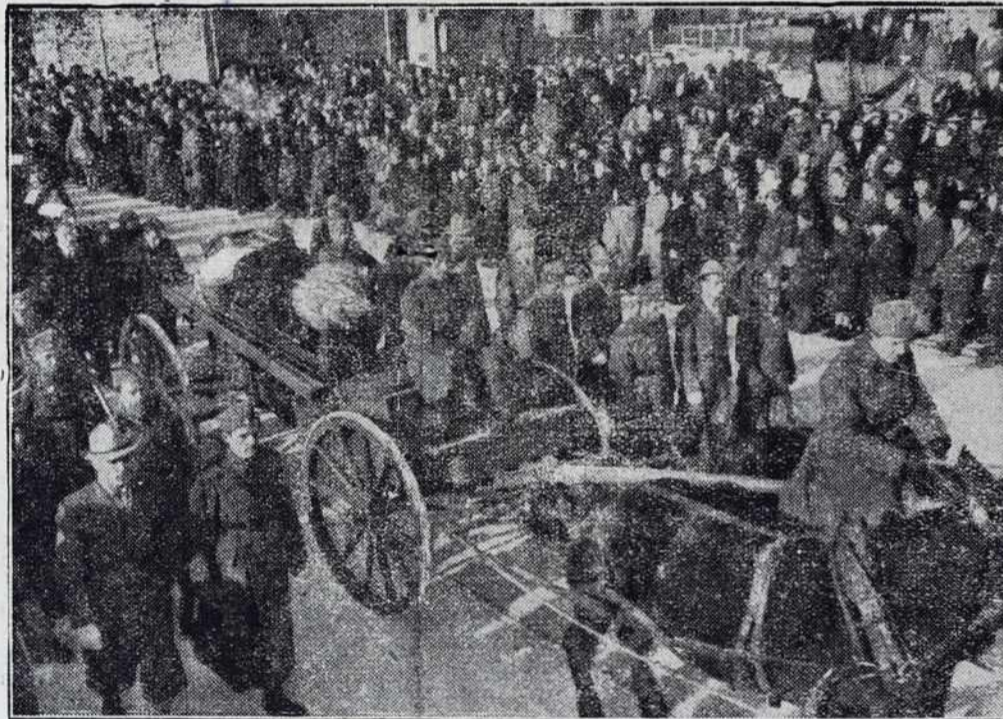
prav vsak izmed nas. Zato je potrebno, da nastopamo vedno in povsod, doma in v tujini dostojanstveno in samozavestno. Mi nismo nikomur ničesar ukradli, nikomur storili krivice, temveč nasprotno, pretrpeli dosedaj nebroj ponižanj in krivic. To pa ni razlog, da bi morali biti radi tega pri tujcih hlapčevsko uslužni in še naprej prenašali žalitve in zapostavljanja. Naša zgodovina in naš sedanjí položaj pa dokazujejo, da smo po svoji kulturi in politični moči vsaj enakovredni vsakemu drugemu narodu, če ne več. Zato je dolžnost tudi vsakega posameznika, da se tega zaveda in se po tem ravna.

Doma pa bodimo zvesti in odkriti svojim voditeljem. Njihove besede izgovorjene ali napisane po naših časopisih naj nam bodo kot sveta zapoved v nevarnih časih. Razcepljenost in malenkostna nevoščljivost sedaj ne sme imeti prostora v naših srcih, zato ker so časi za to prerenski.

To so moje srčne želje vsem za novo leto!

Bajlec Franc

advokat, biv. narodni poslanec

Krsta s truplom † dr. Korošca ob spremstvu vojakov in FO.

meša sosednja hrvaščina.

Ob gledanju in poslušanju te pestrosti sem urejeval „Novine“. In bridko čutil, kako revna je pisana beseda, da bi izrazila vse to bogastvo življenja.

Skušal sem in upal: kar na lepem brez vsakega pojasnila, sem naredil „tího revolucijo“ in uvedel književno slovenščino. Mnogi so iz tega hoteli narediti, iz Bog ve, kak h razlogov, neresljivi problem. Pa je vendar šlo tako enostavno in gladko. Kakor teče sveže življenje v brk vsem netemeljenim teorijam in praznemu govorjenju.

Potem sem mesto tako stisnjenih petih kolon znova uvedel preglednejše štiri, ki so bile tudi prej že v veljavi. Mesto sicer lepih, vedno istih obnaslovnih verzov, sem skušal v vsaki številki prinesiti kratke besede o sodobnih problemih.

Par drugih sprememb v stalnih rubrikah ni vredno posebej omenjati.

V vsabi številki sem skušal objaviti uvodnik o vsakokratnem prečem vprašanju. To je bila najtežja stvar. Prva stran je prinašala važnejše dogodke preteklega tedna, doma in po svetu. Druga stran bi naj bila verska in splošno kulturna: nedeljski evangelij z razlago, odlomki iz papeževih pisem, „naši stiki z drugimi državami in narodi“ in podlistki resne vsebine.

Tretja stran pa je bila dopolnilo prve: dogodki iz domače Krajine, drobne novice in reklame, sploh „tempo“ življenja z rubriko „zadnje minute“, „Zadnje vesti“, ki sem jih lovil iz radija tik pred zaključkom številke.

Zadnja stran je bila „gospodarsko-socialna“: nasveti za gospodinje, objave Rafaelove in ZPD, za razvedrilo še veselejši podlistki, smešnice in podobno.

Vse to se je rodilo iz mojega takratnega gledanja na poslanstvo in namen tednika. S časom se obzorje širi, vstajajo novi problemi in nova spoznanja.

Spomini niso edino, kar bi rad povedal za novo leto. Vse važnejše so misli, ki segajo v bodočnost.

Če mislimo, da je naš tisk le urednikova skrb, potem seveda zelo napak sodimo. Naš tisk je zaveva nas vseh, vsi moramo sodelovati. Posebno pa tisti, ki jim je že po poklicu določeno, da vodijo ljudstvo, pa naj si je to duhovnik ali učitelj ali katerikoli inteligent; z novicami iz okolice pa lahko sodeluje celo vsak, ki zna vsaj pisati. Ena oseba se lahko moti in zaide v enostranost, vsi skupaj bomo pa dali vsaj čuti silno napetost življenja ljudi, ki žive na meji med Madžari in Nemci, Hrvati in če hočete, tudi ostalimi Slovenci, s katerimi še

Prosvetnim društvom!

Na občnem zboru Prosvetne zveze v Mariboru, dne 26. nov. 1940. leta je bilo sklenjeno, da se ustanovi za Slovensko Krajino ekspozitura Prosvetne zveze, ker je prosvetno delo pri nas manj razgibano in ker imam posebno potrebo. Podpisanemu je Prosvetna zveza naročila, da mu kot odbornik Prosvetne zveze organizirati to ekspozituro. V ta namen sklicujem sestanek v Turnišču v Prosvetnem domu za 10. januar 1941. ob 9. uri. Vsako društvo v lendavski dekaniji naj pošlje vsaj dva odbornika ali člana. Tam se bomo o vsem pomenili, ker zaradi oddaljenosti na občni zbor ekspoziture najbrž vsi ne bomo mogli priti.

Občni zbor ekspoziture se bo pa vršil 15. januarja 1941. v Prosvetnem domu v M. Soboti. Vsako društvo iz obeh dekanij naj pošlje dva zastopnika.

Ekspozitura si bo možnosti nabavila obleke za igre, skioptični aparat, slike itd. Na razpolago bodo tudi predavatelji. Ker je sestanek važen in istotako občni zbor, pridite res vsi! Žrtvujte nekaj tudi za društveno življenje!

„Novine“ so dale kotichek za prosvetna društva, zato pišite v „Novine“ o društvenem življenju! Skrbite, da bo društveno življenje razgibano in o vsem poročali v „Novine“!

Janko Bejek

odbornik Prosvetne zveze

Moč slabega časopisa

Kaka mogočna sila je v današnjem času tisk — o tem nas res ni treba znova prepričevati — nam je povedal neki pridigar, ki je takole začel svojo pridigo: „Če bi bil jaz hudič...“ Verniki po cerkvi se so začudeno spogledali, pridigar pa je nemočno nadaljeval: „Če bi bil jaz hudič, vas ne bi nagovarjal, da bi opustili nedeljsko mašo, ne bi se trudil, da bi kradli, ubijali in se prepirali, ampak bi gledal samo na to, da bi vsaka vaša družina naročila po en slab časopis. Če bi mi to uspelo, sem prepričan, da bi že v enem mesecu dosegel to, za kar bi se sicer moral truditi sto let.“

Dovolj zgovorno!

Naročnina

„Mar. Lista“

za 1. 1941.

na skupni naslov 18 din
na posamez. nasl. 24 din

nismo popolnoma združeni, vsaj duhovno še ne.

Tudi bi si drznil želeti, naj leposlovne stvari piše le tisti, ki ima tak dar. S tem bo uredniku prihranjenega veliko časa, živcev in volje. Tudi se mi je zdelo, da se mnogi radi preveč, po nepotrebnem, razpišejo: štiri-stranski tednik si takšnega razkošja ne more in ne sme dovoliti!

Za zaključek bi pa to le povedal: kakor simbol se mi zdi selitev tiskarne iz Lendave v Sobotu, iz obmejnega mesteca v središče Krajine. Če bi Krajino primerjal živemu telesu, bi dejal, da je Lendava član iztegnjene roke, ki je v vsej darežljivosti dajala, a brez podrobnejšega načrta in morda tudi premalo (ker je tudi premalo prejemala); Sobotu pa je srce Krajine; srce, ki se je sicer preveč enostransko razširilo v gospodarske probleme, zanezarilo pa kulturne. Gotovo bo nova tiskarna svete Družine, če bomo vsi sodelovali kot člani velike družine, pripomogla, da bo naša metropola, naša Sobotu, tudi duhovno obogatena in bo iz svojega vsestranskega bogastva lahko delila ne samo po tej Krajini, ampak še čez, kakor srce poganja kri po celem telesu in povzroča, da zdravje telesa in duše, ki v telesu odseva, širi svetlobo, veselje in srečo tudi v neznane dalje. I. C.

≡ NEDELJA ≡

po novem letu

Tisti čas, ko je bilo dopolnjenih osem dni, da bi bil otrok obrezan, so mu dali ime Jezus, kakor je bil imenovan po angelu, preden je bil spočet. (Lk. 2. 21.)

*

Lepa je krščanska navada, da se pozdravljamo z besedami: „Hvaljen bodi Jezus Kristus!“

S tem starim krščanskim pozdravom priznamo Jezusa za svojega Gospoda in svojega Boga, za svojega Odrešenika, Zveličarja in nebeškega Učenika.

S tem pozdravom obenem tudi častimo in hvalimo Jezusa, pred čigar imenom mora pasti na kolena vse v nebesih in na zemlji.

Kako moramo pozdravljati?

Kadar nam kdo pokliče v spomin ime kakega našega velikega dobrotnika, kako naglo se nam jezik razveže in začnemo hvaliti našega dobrotnika.

Hvaležno ljubezen pa, ki jo skazujemo ljudem, smo v še obilnejši meri dolžni skazovati Jezusu, ki nam je podelil več dobrot kakor vsi ljudje skupaj.

Ljubil nas je, ko ga mi še nismo mogli ljubiti. Ljubil nas je, ko smo bili še grešniki in je svoje življenje dal v naše odrešenje.

Besede: Hvaljen bodi Jezus Kristus, pa moramo izgovarjati tudi s prisrčno ljubeznijo do bližnjega, katerega pozdravljamo.

Če pravi kristjan koga pozdravlja, mu s tem voščil dobro, mu želi dobro in prosi od Boga dobro za njega. Kdor bi bližnjega pozdravljal le z jezikom, v srcu pa bi mu hudo želel, ne bi bil pravi kristjan. Bil bi hinavec, bil bi lažnik, podoben Judežu.

Zanimivosti iz človeškega življenja

Nobenega uspešnega zdravilnega zelišča še niso našli zoper smrt. Tudi ameriški statistični urad ni našel nobenega. Pač pa je prišel na izredno zanimive številke o smrtnih slučajih v sedanjem času. Velike zavarovalnice kjer so zavarovani ljudje zoper smrtne slučaje so dale za to snov. In tako smo na ta način dobili zanimive številke, ki zanimajo enega in drugega. Seveda so številke le povprečnega značaja.

Vsled starostne oslabelosti umrje le izmed 29 ljudi. Največ ljudi v današnjem času umira vsled srčnih bolezni, čigar število vseh smrtnih slučajev znaša eno tretjino. V tej zvezi je trbe poudariti tudi to da podleže tej bolezni 44% vseh zdravnikov. Med boleznimi srca je najpogostejša takozvana angina pectoris, ki je navadno vedno smrtnonevarna. Tej bolezni so povčini izpostavljeni duševni delavci, nekoliko manj ročni delavci. Na tífusu umrje vsak 1727. človek. Na kozah, ki je bila nekdanj najstrahotnejši bič človeštva, umrje danes med 79 479 ljudi le en človek. Na ošpicah računajo, da umrje med 127 le eden, dočim jih spravi škrlatinka pod zemljo med 499 bolnim enega. Med obema je oslovski kašel, kateremu podleže vsak 233 bolnik.

Nasprotno pa umrje za spolno boleznijo vsak 605 človek. Možnost, da bi kdo postal žrtev besnosti, pride na 960.000 eden. In da kdo postane žrtev ohromelosti, pride na 4219 ljudi en slučaj. Da se kdo tako napije, da mu to prinese smrt, je precej redko, vendar pravijo, da se med 9170 pijanci najde smrt. Seveda tu niso vračunane one bolezni, ki so posledice preobilno zaužitega alkohola. Na porodnih boleznih umrje med 85 materam ena. Od otrok umrje na otroških boleznih med 31 bolnimi eden. Nasprotno pa, kakor smo že omenili, umrje vsled starostne oslabelosti vsak 29. človek.

Tudi zelo redki pa tudi najbolj vidni slučajji smrti imajo svoje številke. Možnost, da kdo koga tako udari, da mu povzroči smrt, je med 2110 eden; da koga kdo zabode je možnost med 11029 ena; da kdo koga ustrelj

Sv. Oče blagoslavlja Jugoslavijo

Sv. oče Pij. XII je sprejel zadnjo nedeljo v avdienco jugoslov. kraljev. poslanika pri Vatikanu dr. Nika Miroševića in osebje poslaništva, ki so prišli sv. očetu čestitat za novo leto. Sv. oče je od svoje strani želel vsako

srečo in podelil svoj blagoslov Nj. Vel. kralju Petru II., Nj. kralj. Vis. knezu namestniku Pavlu in narodom Jugoslavije. Jugoslov. poslanik je bil pri sv. očetu pol ure.

Dr. Koroščeva ulica v Soboti

Občinski odbor v Soboti je na seji 21. dec. 1940. soglasno sklenil, da se preimenuje lepa prometna Slovenska ulica v sredini mesta po prerano umrlemu voditelju Slovencev dr. Korošču v *dr. Koroščevo ulico*. V tej ulici bo prihodnje leto zgrajena tudi nova gimnazija; tako se bo učeča mladina trajno spominjala velikega vzornika. V tej ulici je imel dr. Ko-

rošec pri sorodnikih gospe dr. Bratinove prve sestanke po zasedbi Slov. Krajine in pozneje je bil v tej ulici večkrat gost sreskega načelnika dr. Bratina, kjer se je z raznimi odličniki prav dobro in domače počutil. Tako je Sobotna, naša metropola prva, ki je po smrti dr. Korošca imenovala po njem eno glavnih ulic.

Občni zbor Rafaelove Družbe za Slovensko Krajino

Vršil se je 27. dec. v Črensovcih. Pred poročili odbornikov se je predsednik Klekl Jožef z toplimi besedami spomnil pokojnega voditelja slovenskega naroda dr. Korošca. V svoji komemoraciji je omenil tri vrline pokojnega: njegovo junaško ljubezen do slovenskega naroda, njegovo odločnost v borbah za doseglo namenov, ki jih je zasledovala SLS, njegovo nesprisanost v vseh zadevah in do vsakega.

Nato je predsednik dal poročilo o delovanju družbe v preteklem

letu. V tem času se je obrnilo osebno na družbo okroglo tisoč oseb, pismenih aktov je rešenih 437. Za tem sta dala poročila tajnik g. Rous Matija in blagajnik g. Lutar Štefan. Delalo se je pri družbi vse brezplačno, niti upravnih stroški niso se po večini računali.

Občni zbor je soglasno izvolil stari odbor nanovo in soglasno sklenil, da se družba priključi Zvezi izseljenskih družb v Ljubljani. Pravila Zveze izseljenskih družb so bila na občnem zboru prečitana.

Menda se res ne zavedaš

da najbolj podpreš katoliški list s tem, da mu pridobiš nove številne naročnike? Izkažimo se hvaležni našemu domačemu katoliškemu tisku za ljubezen, s katero nam je lajšal bol, tolažil in navduševal, s tem, da bodo „Novine“ ležale na mizi v vsaki prekmurski družini. Morda so po svojem obsegu zaenkrat še bolj skromne, toda razumejo tvoje težave in potrebe in se z ljubeznijo zavzamejo za tebe. Tudi tvoj dom je morda le s slamo kriti iz debelih hlodov zgrajen, toda tvoj je.

V njem si se narodil, v njem preživljal svoja mlada leta, in v njem tudi hočeš zatisniti svoje oči.

Tvoja mladost je povezana z „Novinami“, tvoja zrela leta te še bolj priklenejo na nje: sedaj šele spoznaš, kako vrednost imajo za te.

Če te življenjska pot zanese v druge kraje, se ti ne zdi, kakor bi pridihal vedno kos domačega kraja in doma, ko jih dobiš v roke? — Če jih tvoj sosed nima, nagovori ga, da si jih naroči. Ne bo mu žal.

Naročnina „NOVIN“ za I. 1941. na skupni naslov 28 din na posamezni nasl. 36 din

Duhovčina moli v ljubljanski stolnici pred začetkom spreveda

je med 30.734 ljudmi eden; da kdo koga smrtno zastrupi s hrano je med 29.800 eden; da kdo koga zažge je med 7947 ljudmi eden slučaj; da kdo koga smrtno zapoji med 794 eden.

Zelo zanimive so tudi številke, ki povedo, da vsak 31.787. človek umrje od lakote ali žeje, ki so mu jo namenoma povzročili drugi. Žrtev sončarice je vsak 8514. človek. Vsak 29.807. človek zmrzne; v vsakega 43.346. človek udari strela; smrtonosni električni tok uniči vsakega 7119. človeka.

Nasprotno pa je razmerje med številkami, ki povzročajo smrtne ne-

sreče na ulicah in stanovanjih tako, da vsaka 38. nesreča smrtnonosna. Samomorilec je vsak 86. človek. Končno so tudi izračunali, da je vsakoga 30.355 moža in vsako 234.956. ženo sodišče obsodilo na smrt. Izračunali so tudi povprečne starostne dobo človeka. Otrok n. pr., ki se je narodil pred sto leti, živel okoli 40 let; otrok, ki je prišel na svet pred 50 leti, je dosegel 49 let; če je prišel na svet okrog leta 1910. je živel 55 let; ob izbruhu vojne rojeni je živel 61 let. Iz tega se vidi, da se povprečna starostna doba vedno večja. Morda bomo kedaj zopet dosegli Matuzalema.

Po bojiščih

Položaj na grško-italjanski fronti. Grške čete napredujejo. Zavzele so zopet tri vasi severno od Himare. Grki so pregnali Italjane z vojaškega položaja v višini 1600 m in pri tem ujeli več vojakov in častnikov. Italjani pošiljajo stalno sveže čete na fronto, toda grki jih vselej odbijajo. Hladno vreme še dalje traja.

Angleška letala napadla Valono. Angleška letala so že 22. napadla Valono, glavno luko v Albaniji. Več hiš je bilo porušenih in povzročeno mnogo požarov.

Bitke okrog Bardije v Afriki. V okolici italjanske Bardije, je angleško topništvo pokazalo zopet svojo delavnost, ki je z ozirom na italjansko v premoči. Italjani srdito branijo to važno mesto.

Angleška letala so ponovila napad na luko Lorient v sev. Franciji. Angleška letala so bombardirala luko Lorient v sev. Franciji. Luka je pomorsko in zrakoplovno izhodišče za nemška letala ob obali kanala La Manche.

Zopet strašna noč nad Londonom, ko so padale bombe. V nedeljo 29. decembra so nemška letala napadla glavno mesto Anglije — London. Že ob 7. uri zvečer so se prikazali nemški bombniki nad Londonom. Ob 9. uri je že ta napad zavzel strahoten obseg. To je bil doslej največji napad na London, ki jih je doslej doživel. Najprej so bombniki vrgli ogromno zažigalnih bomb, ki so povzročile težke požare. Nato so prihajali bombniki val za valom. London ni imel vso noč miru. Mnogo industrijskih naprav je bilo uničenih. Nevarnost zaradi požarov preti katedrali sv. Pavla v Londonu. Človeških žrtev je bilo malo.

Veliki govor Roosevelta,

ki ga je imel v nedeljo ponoči, so prenašale vse ameriške radio-oddajne postaje. Med drugim je tudi dejal, da naj nikar ne zapiramo oči pred dejstvom, da so zle sile pred našimi vratmi. „Če bo Velika Britanija premagana, bodo velesile osišča nadzorovale Evropo, Azijo, Avstralijo in vsa velika morja in tudi ni pretirano, če rečemo, da bi mi vsi v Ameriki živeli pod naperjenim revolverjem“.

Zavzemal se je v svojem govoru predvsem za to, da z vsemi močmi pomagajo Angliji.

Položaj cerkve v Mehiki.

Apostolstvo molitve in evhariistično križarstvo ima v Mehiki 500.000 članov. Verske družbe mehikanske mladine pa imajo 1.300.000 članov. V mestu Meksiko samem obiskuje 23.000 otrok farni verski pouk.

Srečno in blagoslovljeno novo leto želi svojim odjemalcem

KOCUVAN LADISLAV
trgovec
Lendava

Zaradi velike zaloge

manufakturnega blaga

dobite za snehe:

kreppdenschine od 20.— din naprej
krepmarokin od 30.— din naprej
satino svila svetla od 40.— din naprej
v različnih barvah in vzorcih, hakor tudi drugo blago, še vedno najceneje v trgovini
FERDO HORVAT, Bogočina

Iščem starejšo kuharico

vajeno vseh gospodinjstkih in domačih opravil. — Nastop službe 1. februarja. GOSTILNA DEUTSCH, D. LENDAVAL.

Prešanje cigla

sprejem po hišah. Dnevno napravim 8—10.000 komadov z strojem. Včasih se lejko sklada.

GÁL FRANC
KOVAC
DOL. LENDAVAL

Po Slovenski Krajini

Lepa božična prireditev v Bogojni. Tukajšnje učiteljstvo je priredilo zelo lepo uspelo božičnico za šoloobvezne otroke, cela prireditev je bila razdeljena na prosvetni in socialni del. Prva točka prvega dela je bil lep, plemenit, do srca segajoč govor g. Slavčeve, tukajšnje učiteljice. Podala nam je misel miru ljudem na zemlji, ki kakor tudi med poedinci, tako med narodi, zelo manjka. Nato je zelo lepo navezala misel, da naj otroci ne bodo nevoščljivi onim, ki bodo dobili kaka večja darila, kajti obdarovani bodo vsi. Veselijo naj se z onimi, ki bodo obdarovani, naj gojijo ljubezen do njih, naj živijo z njimi v miru. — Sledila je pevska točka pod vodstvom gđc. Pušenjakove. Tu je znala izvabiti zlasti iz fantovskih grl prijetne glasove, da so nam živo predstavili vso melodijsko svečanost in mirnost božičnih dni. — Glavne točke prosvetnega dela božičnice je bil kratka igrice, ki je pokazala, kako zna dober kmet odpuščati otrokom, ki so kradli smreko za božično drevesce in jim pripraviti s svojo darežljivostjo in odpustljivostjo lep božični večer. Po pesmi, tu je sledila ter igri, je bil na programu socialni del božičnice, ko so bili obdarovani vsi učenci, siromašni bolj, premožni samo s svinčnikom ali peresniki in peresi. — Dolžnost imamo, da se tudi na tem mestu zahvalimo, kakor je to storila že ga Slavčeva v svojem govoru, vsem onim, ki so pripomogli, da se je božičnica mogla vršiti; tako banski upravi za poslano blago, šolskemu odboru, urbarijalnemu odboru in občini za podporo v denarju, trgovinam za razne podarjene reči, gđc. Malčevi za denarno podporo, g. župniku in njegovim kuharici, da sta omogočila peko in sploh vsem kmetom, ki so kaj darovali revnim otrokom. — Vsi bogojanski občani se pa še posebej zahvaljujemo učiteljstvu, da je prišlo na to lepo človekoljubno misel in jo tudi izvršilo.

G. Benko Josip, industrijalec v Soboti nam je za božič poslal večjo količino proizvodov svoje tovarne. G. Benku smo posebno v tej draginji za vse hvaležni. Bog plačaj! — Vodstvo Martinišča.

Božičnica v Martinišču. Na Štefanovo popoldne je bilo v Martinišču obdarovanih 86 fantov iz Turropolja in iz Kroga. Dobili so razna darila kakor perilo in tudi kak zgrnjeno obleko in povrh še kaj dobrega za pod zobe. Vsem Soboščancem, ki so s svojimi prispevki razveselili te fante, v imenu obdarovancev kakor tudi v imenu vodstva Martinišča iskreni Bog plačaj! Tistim par trgovcem pa, ki so nabiralce odslovili z izgovorom, da Martinišče pri njih nič ne kupuje, naj vedo, da zbirca ni bila za Martinišče in da so obdarovanci, šolarji in njih starši mogoče le marsikaj pri njih kupovali!

Na podporo Novin je poslal Bokan Viktor iz Vukovarja 50 din. sestre sv. Križa v Soboti din. Bog povrni!

Gospodinjski tečaj na Tišini. Pri nas se vrši banovinsko-gospodinjški tečaj. Vodita ga gđc. Mira Barle in Kranjc Anica. Tečaj se vrši v prostorih g. tajnika Vukan Jožefa. Obiskuje ga nad 20 deklet.

Sadjarji in vrtnarji bodo zborovali. Podružnica Sadjarskega in vrtnarskega društva Krog—M. Sobota bo imela dne 5. jan. 1941 ob 9h dopoldne, v prostorih gostilne „Banfi“ svoj redni letni občni zbor. Na dnevnem redu je poleg običajnih točk tudi volitev novega odbora in razprava o bodočem delu podružnice. Vabimo vse člane, da se občnega zbora zanesljivo udeležijo. Prav tako pa vabimo na obč. zbor vse sadjarje in vrtnarje, ki še danes stojijo ob strani, da se pridružijo naši organizaciji, ker le z združenimi močmi bomo prebredli vse težkoče in napredovali.

VESELO IN SREČNO NOVO LETO želijo svojim staršem, bratom, sestram, rodbini, prijateljem, znancem, znankam in čitateljem „Novin“ naši fantje pri vokalih, sinovi Slovenske Krajine, ki, kakor pišejo, so ponosni na to, da služijo domovini Jugoslaviji: Štefan Čerpnjak (Martinec), Janez Kozar i Puhhan Janez (Bogojina), Bojnek Ludvik (Dobrovnik), Ščap Ignac (Bakovci), Toplak Franc (Markovci) vsi v Kruševcu; Maučec Franc (Bogojina), Trajbarič Ivan (Filovci) v Novem Vrbsu; Miholič Štefan (Kobilje), Törnár Štefan (Brezovica), Glavač Števan (Beltinci), Horvat Leopold (Rakičan) v Petrogradu; gojenci orožniške podčastniške šole v Sremski Kamenici: Anton Paučič, Zupan Martin, Crnkovič Anton, Opačič Luka, Kličkovič Jovo, Babin Milan, Mallč Ilija in Vukotič Vasilij. Prav isto želi staršem, rodbini, fantovskemu odseku, prosvetnemu društvu, gasilcem in farnikom na Kobilju Bukovec Štefan, ki služi na Sušaku.

„Sodobna“ mladina. Dolgo smo odlašali, da ne bi dajali v svet žalostnih vesti o nekateri naši mladini, ki je bila nekdanj cvet in ponos naše beltorinske fare. Vidimo pa, da vsa opozorila in tihi opomini ne zaležejo ničesar. Nedeljo za nedeljo opazujemo našo mladino kako v trumah stoji zunaj cerkve in pohajkuje okrog trgovin in gostiln med sv. mašo in nespodobno ter nesramno govori. Hujše pa je še, ko greš k sv. maši ali ko pa končani maši stopiš iz cerkve, ti udari na uho iz gostilne poskočna ali pa divjaska pesem mladine. Nekdanj gostilničar med sv. mašo ni dopustil petja v gostilni. Tudi mladoletnikom ni dal nobene alkoholne pijače, kakor tudi že pijanemu človeku ne. Vsekakor bi bilo celo priporočljivo, da bi spravili to lepo navado zopet nazaj, če drugače ne z oblastnimi predpisi. Ko greš zvečer po vasi po kakih opravkih se po ulicah med preklinjanjem svetijo noži kot v pravi vojni. Celo tako daleč je prišla mladina, da ko se v trdnjavah najvišjih kulturnih ustanov, ki štrlijo kot zaklete piramide okrog cerkve, nasrka mamila, znanja in vinske moči, niti pred cerkvijo ne sramuje potegniti noža in ga zadati komu v hrbet. Bitje je postalo nekaki ponos mladini, tako, da se niti pred cerkvenim pragom ne ustavi. Ali vse to opazite starši? Ali veste, da se vaš 16 let stari deček in vaša 15 let stara deklica v gostilni javno ljubimkata v popolni pijanosti. To je strašna odgovornost staršev pred Bogom in svetom. Lahko se duhovnik ubije z delom in vzgojo, če starši nočejo pomagati in so delovati pri tej vzgoji, je vse zaman. Skrajni čas je, da se starši zavedajo svojih roditeljskih dolžnosti in pripeljejo našo mladino na prava pota, da bo dobila mladina naše fare oni sloves poštenosti in mladinskega ponosa kakor ga je imela nekdanj. — Pika.

Sportnega plesa v Soboti 1. februarja ne bo. Že 16 let je bil vsako leto 1. februarja sportni ples v Soboti. Vodstvo SK Mure v Soboti pa smatra, da so časi danes preeresni in nič kaj primerni za take prireditve, zato je sklenilo, da v tej plesni sezoni ne bo priredilo tega največjega plesa v Soboti. Toliko v vednost vsem, ki se zanimajo za naš sportni pokret in ki so obiskovali sportni ples.

Teško je obolela mati lendavskega kaplana g. Gjörköša. Priporočamo v molitev!

Tišina. Letos smo božič zelo slovesno obhajali. Asistirano polnočnico služile g. dekan, g. kaplan Jože Gutman je bil diakon in g. Šaruga Štefan bogoslovec pa subdiakon.

Na Štefanovo je pripeljal v Martjancih pred oltar g. Novak Štefan, akademik gđc. Mertük Kristino, uradnico na okrajnem načelstvu v M. Soboti. Mlademu paru želimo obilo božjega blagoslova.

V sobi zgorela. Na Štefanovo je na Gor. Bistrici ostala sama doma Šernek Verona, stara 87 let. Ker je bilo mrzlo, se je grela čisto poleg štedilnika. Po neprevidnosti se ji je vnela obleka, ki je vsled oslabelosti ni mogla pogostiti. In tako so jo domači našli mrtvo.

V počastitev spomina blagopokojnega dr. Antona Korošca je daroval 300 din. v podporo prekmurmskim akademikom Podpornemu fondu SKAD „Zavednosti“ g. Casar Franc, tajnik JRZ v Ljubljani.

Umrla je v Lendavi mati g. Horvata Štefana, kateheta na soboški osnovni šoli. Stara je bila prek 75 let. Naj ji sveti večna luč!

Odlikovanje. Z redom Jugoslovanske krone V. stopnje je bil odlikovan g. ing. Mikuš Franc, ravnatelj banovinsko-kmetijske šole v Rakičanu. Čestitamo!

Na mesto venca na grob za zimsko pomoč. Na mesto venca na grob prezgodaj umrlega voditelja slovenskega naroda, predsednika senata in prosvetnega ministra dr. Antona Korošca je počastil njegov spomin sreski načelnik dr. Bratina v Soboti s tem, da je poklonil v roke soboškega župana Hartnerja znesek 300 din za zimsko pomoč siromakom in brezposelnim, ki jo je organiziral in jo vodi g. Hartner. Upamo, da bo plemenita gesta dr. Bratina našla številne posnemovalce.

Umrla je v ljubljanski bolnici 15. decembra Kocet Kata, stara 60 let, doma iz Trnja. Pokojnica je polnih 10 let imela na skrbi krasitev črensovske cerkve, zlasti Marijinega oltarja. Tudi pokopana je v Ljubljani.

Prosvetno polje

„Vrnitev“ na Tišini. Na božični dan, dne 25. dec. 1940. so igrali na Tišini Vombergarjevo pretresljivo dramo: „Vrnitev“. Dejanje se vrši ob koncu svetovne vojne. Igralci so v splošno zadovoljstvo dobro igrali in posebno nekateri zopet pokazali svoje sposobnosti. Da se te sposobnosti odkrivajo, je zasluga predvsem domačega g. kaplana Gutmana. Šolska dvorana je bila popolnoma zasedena. Škoda je le, da nimamo lastnega doma. Šola je premajhna, ker mladina in tudi starejši radi obiskujejo vsako prireditev. Čas bi že bil, da bi začeli z lastnim domom. Se ne bi našli kaki odvisni prostori na šoli, da bi jih preuredili za dvorano? Enkrat bo le treba začeti!

Prireditev v V. Polani. V nedeljo dne 29. dec. 1940. so se tudi v Polani popoldne izkazali kmetijski fantje in dekleta kot igralci. Igrali so božično igro: „Vrnitev“, ki je privabila toliko gledalcev, da je šol. soba bila pretesna za vse. Tudi igralski talenti so bili vidni, pri fantih bolj ko pri dekletih. Igro je vodil g. Balažič Franc, obč. tajnik s pomočjo vsestransko delavnega župnika g. Halasa.

Društveno delo v Bogojini. Naše ustanovo kakor Prosvetno društvo, Fantovski odsek in Dekliški krožek, so v zadnjem času pokazali živahno delavnost. Saj so v teku enega meseca imeli na našem odru, kar štiri pomembnejše prireditve. — Na praznik Kristusa Kralja so igrali na našem odru zelo lepo igro: „Vera in nevera“. Igro je ob dobrih igralskih močeh, predvsem pa režiserju g. Maučecu zelo lepo uspela. — Džavni praznik 1. dec., smo proslavili z akademijo, zelo pestrega sporeda. — Temu je sledil „Miklavžev večer“, pod vodstvom g. Maučeca in šol. upravitelja g. Turze. — Za tem, dne smo 8. dec. priredili akademijo v čast Brezmadežni, katero je organiziral naš Dekliški krožek pod vodstvom učiteljice gđc. A. Pušenjak. Pri obeh akademijah je sodeloval tudi naš pevski zbor, pod vodstvom našega delavnega in priljubljenega organista g. Maučeca. — Vsem, ki so na kakšenkoli način sodelovali pri omenjenih prireditvah, predvsem pa

Tedenski koledarj

Januar

5	Nedelja	Po novem letu. Ime Jezus.
6	Ponedeljek	Sv. Trije Kralji
7	Torek	Valentin, škof; Teodor
8	Sreda	Severin, opat; Teofil
9	Četrtek	Julijan, mučenec; Peter, šk.
10	Petek	Viljem, škof; Agaton, papež
11	Sobota	Pavlin oglejski škof; Higin

Sejmi:

Vsak torek tržni dan za prašiče v Lendavi. 8. januarja živinski sejem v Ljutomeru. — 6. januarja konjski in goveji sejem v Soboti

org. g. Maučecu, šol. upr. g. Turzu in učiteljici gđc. A. Pušenjakovi se najtopleje zahvaljujemo. — Naprošamo vse, da nam tudi v bodoče ne odrečejo svoje pomoči!

Lepo skioptično predavanje je priredilo soboško prosvetno društvo na sveti večer. Gledali smo na slikah božične skrivnosti in trpljenje mučenecv iz prvih krščanskih časov. Med predavanjem je vsa dvorana zapela k posameznim lepim adventnim in božičnim slikam primerne pesmi. Božičnica FO v Satahovcih.

Prvič se oglašamo v javnosti. Saj obstojamo šele nekaj mesecev. In vendar smo zabeležili že lepe uspehe. Dne 22. decembra 1940. smo priredili zelo lepo uspelo božičnico, združeno z lepo božično igro. Obdarili smo okrog 80 otrok. Vsem, ki so nam pripomogli do te lepe prireditve, se najlepše zahvaljujemo. — Vsem okoliškim vsem naznanjamo, da smo ustanovili lepo knjižnico, ki šteje nekaj nad sto knjig. Priporočamo, da pridno segate po knjigah in si izobražujete duha in oplemenitite srce. — Bog živi!

Igrsko delo pri sv. Sebeščanu. Naše prosvetno društvo je imelo sestanek, posvečen pokojnemu dr. Korošču. Govoril je o umrlem voditelju domači župnik g. Bejek. — Naše društvo je uprizorilo v božičnih svetkih igro „Henrik govavi vitez“. Igra je nadvse dobro uspela. Zaradi malega prostora so igro dvakrat ponovili. Nekateri so igro gledali tudi trikrat, kar je že tudi znamenje, da je igra ljudem zelo ugajala. Igro je videlo okrog 500 ljudi. Igralci so se izvrstno izkazali, igro so povzdignile tudi lepe obleke, ki so bile sposojene od Prosvetve zveze v Mariboru. Igro je režiral in tudi drugače pri njej z velikim uspehom sodeloval g. župnik Bejek Janko. Igra je zares vsestransko dobro uspela.

Pošta

Vrban Jožef, Tropovci 45. Prav pišeš, za letos si dužen 28 din. Nekaj Vrban Jožef je lani bio v Franciji in pol leta dobival Novine i M. List. Mi smo ček tebi poslali, misleč, da si ti tisti. — Horvat Gizela, Kobilje 186. Novine ustajali z novim letom, kakor želite in vam bomo pošiljali na skupni naslov. Dolga za 1940 l. je šo 21 50 din. Prosimo, da to povrnete. — Balgač Martin, Drakovci 46. Pošljite v Črensovec legitimacijo in vložno knjižico. V zadrugi imate 19 din. — Petek Štefan, Filovci 24. Nemeč Jožefi od decembra naprej vse pošiljamo, dobil je tudi Kalendar. — Gjörök Franc, Bukovnica. Toplak Peter ma v zadrugi 404 75 din. Kalendar poslali. — Lončar Anton, Nemčevci. Imate prav, najšili smo lanski ček, da ste naročnino plačali. Pri vknjižbi je nastala pomota, oprostite. — Jančarič Štefan, Noršinci. Dolga za 1940 l. je 20 din. Poštnino in pot k Sv. Sebeščani smo vam odračunali. — Gjergjek Janoš, Kovačevci 1. Dolga je 20 din. Poštnino smo odračunali. — Gjörök Jurij, Kovačevci 36. Fujs Agneškt pošiljamo liste, tudi Kalendar je dobila.

NE POZABITE,

da imam v največji izbiri in stalno v zalogi

RADIOAPARATE

najboljših znamk,

ŠIVALNE STROJE,

PISALNE STROJE,

KOLESA in GUME

še vse po nizki ceni

Štivan Ernest

Telefon št. 39. M. SOBOTA

Za novo sezono prinašamo

RADIOAPARATE

Minerya, Orion, Körting, Sachsenwerk, Hornophon, Mende, Braun, Graetz, z dvoletnim jamstvom.

Baterijski aparati so opremljeni z D elektroni, delujejo brez akumulatorja. • Predvajanje aparatov brezobvezno - ceniki franko.

Dolgoročno odplačilo!

RADIO NEMEC

M. SOBOTA

Po svetu

Cerkveni tisk v misijonskih deželah. Kako razširjen je cerkveni tisk v misijonskih deželah, kažejo podatki Kongregacije za razširjenje vere, ki pravi, da ima Cerkev v misijonih 180 misijonskih tiskarn. Večina se jih nahaja v kitajski Indiji. Okrog 50 jih odpade na Afriko. Ena izmed največjih tiskarn te vrste, ki jo vodijo beli očetje v Maison-Carree v Sev. Afriki, ima več kot 20 najnovejših strojev in je v zadnjih 5 mesecih izdala 80.000 okrožnic 15.000 katekizmov, 8.000 priročnikov cerkvene zgodovine, 7.000 molitvenikov, 3.000 slovnice, 3.000 spisov razne vsebine in sicer v desetih različnih jezikih. V Afriki izhaja okrog 60, v Indiji okrog 80, na Kitajskem okrog 40, v Indokini 15, na Japonskem pa 12 misijonskih listov.

Obnovitveno delo v Španiji. Slovita stara poslikana okna v katedrali mesta Toledo, so bila vsa poškodovana ob priliki streljanja na Alcazar. Ministrstvo za umetnost in znanost jih je začelo zopet obnavljati. Na 70 oknih je uničenih 273 kosov in 500 poškodovanih. Pravijo, da bodo potrebovali 5 let za obnovo vsega tega.

Cerkev in znanost. Papež je podelil članom papeževе akademije znanosti, kateri pripadajo katoliški učenjaki vseh delov sveta, častni naslov „ekscelenca“ in jim s tem priznal najvišjo stopnjo, ki jo more Cerkev dati znanosti. Izmed članov te akademije, v kateri je zastopanih 20 različnih narodov, je osem Nobelovih nagradencev, dva sta dobila Franklinovo medaljo, trije Faradayovo medaljo, 26 drugih pa zlate kolajne kot priznanje za njihovo znanstveno delo.

Sveto pismo in nova svetovna vojna. Katoliška knjigarna v Stuttgartu je sporočila v svojem Vestniku, da v sedanji vojni čitanje sv. pisma Novega zakona narašča. Največ sv. pisma je šlo med vojake na fronto, ki radi segajo po sv. pismu. Mnogo spisov je šlo tudi izpod rok bogoslovcev, ki so v službi domovine, župnikov na bojišču in pa vojnih kuratov.

Otrok je spal 11 dni. V Chappelles-Herlainmont je dveletni otrok padel v dolgo spanje. Otrok, sin poljskega kmeta, je spal nepretrgoma 11 dni. Predno se je zdravnikom posrečilo, da so otroka takorekoč iz smrtne spanja zopet prebudili je trajalo precej časa. Zdravniki so dognali, da je bil njegov oče morfinist (užival je morfir, ki popolnoma uspava človeka, da pozabi na vse bolečine). Vzrok tega predolgega spanja je bil torej morfir. Proti očetu je bila uvedena kazenska preiskava.

Prah Maks:

Ob novi maši v Sremu

Ravno 3. nov. je bila obletnica, ko sem prestopil prag zagrebške vojne bolnice, kjer nam je 15 slovenskim duhovnikom in bogoslovcem potekal 6 mesečni vojaški rok. Bilo je to prijateljsko sožitje s pravoslavnimi Srbi in Rusi, protestantskim Nemcem iz Bačke, muslimanskim Hrvatom iz Bosne, mladim židovskim študentom medicine (zdravilstva) iz Beograda, a najbolj pa z diplomiranimi (dovršenimi) bogoslovci grsko-katoliške cerkve, ki so bili po narodnosti Ukrajinci.

Že takrat smo v ponočnih razgovorih preračevali vso grenko ukrajinsko zgodovino in nekako sočustvovali z usodo 45 milijonskega naroda, ki si na enak način kot mi Slovenci, z velikimi težavami in pogostimi razočaranji utira pot do splošnega priznanja prave narodnosti, utemeljene z lastno bogato pisano in nepisano kulturo. Njihove pesmi, ki so jih spremljali otožni zvoki gitare, so netile naše vzajemno razumevanje in mnogokrat odkrivale lepoto misli največjega slovanskega lirika, njihovega Tarasa Ševčenka. Nepozabna mi ostane predvsem pesem, ki smo se je ob njih naučili tudi mi Slovenci in jo pojo le ob redkih domoljubnih svečanostih, saj izraža domotožje izseljenca po domači grudi in se glasi takole:

Jak umru to pohovajte mene na mohili
seređ stepu širokoju
na Vkrajinu mili...

Kako Nemci pripravljajo svoje bombne napade na Anglijo

Če hočejo Nemci zmagati, morajo gledati, da bodo učinki njihovega orožja taki, da dosežejo vedno svoj cilj. Da ne bodo na slepo metali dragih bomb. Oglejmo si nekoliko, kako skrbno se znajo pripraviti.

Nemci imajo posebne vojaške naprave, v katerih se nemški letalci, s katerimi sedaj sodelujejo tudi italijanski, temeljito pripravljajo, preden poletijo v zračni prostor nad Anglijo. Tu se seznanijo točno z mesti in posameznimi predmeti, na katere morajo metati bombe, tako da nobeno letalo in noben letalec ne izvrši svojega poleta na slepo in išče samo predmetov, ki jih bo napadel, razen če to prepreči sovražnikovo protiorožje in si mora letalec pač pomagati sam, da doseže ta ali oni poprej nedoločeni in nepredvideni učinek. Ta priprava obsega ogromne nazorne slike Londona in drugih važnih angleških mest, fotografično snov, ki jo mora, opremljeno s številnimi pripombami, vzeti s seboj vsako letalo, in seveda tudi uspehe poizvedovalnih poletov, na katerih se angleški teren snema fotografsko iz zraka.

Slika središča britskega imperija, Londona, je tako velika, da zavzema celo dvorano. Pilot, ki si jo ogleduje z daljave enega metra ali nekaj več, more na podlagi te slike posneti London v celoti, kakor tudi vse njegove glavne predmete. Tukaj mladi piloti

proučujejo sliko mesta dneve in dneve, tako da morejo iz zraka vedeti, kje so vojaški predmeti, kje industrijske naprave, kje živilska skladišča in električne naprave ter pristanišča in doki, vmes pa so zaznamovani v rdeči barvi vsi predmeti, ki so bili že bombardirani in v koliki meri so razrušeni ali pa medtem deloma ali celoma upostavljeni. Enake plastike so napravljene o vseh drugih važnih angleških vojaških, industrijskih ter oskrbovalnih središčih. Na sliki so še druga znamenja v različnih oblikah in barvah, ki služijo pilotom. Vsa ta znamenja pa se napravijo šele, ko poizvedovalna letala, fotografije in poročila zanesljivih ogledovalcev in poročevalcev gredo skozi urad, kjer najstrožje proučijo, ali se ujemajo z dejstvi. Šele potem se vnesejo znamenja, ki pokažejo, kaj je uničeno in katere predmete je treba sedaj pritegniti v krog uničevanja.

Nekaj posebnega je pa fotografski vlak, ki je pravo čudno vojaške tehnike. Ta vlak je spremljal nemške armade že na pohodu na Poljskem in v Franciji. Ta vlak se pomika z enega mesta v drugo, kakor se pač zdi potrebno, da se posamezni deli nemške armade na protiangleški fronti seznanijo s fotografičnim materialom, ki se v tem vlaku nahaja. Na zunaj izgleda tako, kakor vsak drug vlak, ne ve pa razen gotovega števila osebja, ki pride v poštev, nihče, kje se v tem ali onem

trenutku nahaja. Tukaj se nahajajo fotografije, katere bi, če bi jih bilo mogoče sestaviti skupaj, podale celotno fotografično sliko vsega ozemlja angleških otokov in Irske. Vsaka fotografija pa je razložena na drugih tiskovinah, ki jih natiskajo v vlak samem na malih rotacijskih strojih in na drugih tiskarskih strojih in ki obsegajo danes nad 9 ton papirja. Opombe se tičejo posameznih predmetov, fotografije in opombe pa se vsak dan, kakršni so bili poizvedovalni poleti posameznih letal in rezultati napadalnih poletov, popravljajo ali dopolnjujejo. Obstojta seveda tudi ogromna karta Velike Britanije, na kateri so v malih kvadratih zaznamovane vse pokrajine, ki so fotografirane na imenovanih posameznih fotografijah ter nosijo isto številko, kakor jo nosi dotična fotografija, čijih odtiske ponese letalci na svojih aparatih s seboj na posamezne polete. Teh fotografij je danes več milijonov.

Kakor hitro se letalec vrne s svojega poleta s fotografijami, ki jih je napravil iz zraka bodisi kot poizvedovalec, bodisi kot napadalec, napravi od vsake tri odtise. Enega dobi poveljstvo generalnega štaba, drugi pride v arhiv, tretjega pa pošljejo v „Fotografični urad generalnega štaba“. Tukaj se fotografija poveča tako, da se more vsak predmet natančno poznati. Posebni strokovnjaki potem študirajo, kakšna škoda je bila napravljena in kolika je ter kakšne vrste je predmet, ki je bil zadet. Potem se napravijo opombe, ki se v več izvodih uredijo in potem popravljajo ali dopolnjujejo.

Angleški kralj in kraljica si ogledujeta učinek sovražne bombe.

(Kadar bom umrl, me pokopljite na pokopališču sredi široke ravnine v Ukrajini mili...)

Pesem je bila torej prva globlja vez z našimi znanci — vojaki, ki nas niso pozabili pozneje ob svojih najlepših dnevih življenja. Tako sem prejel sredi avgusta karto od enega teh g. Mirona Hirjovatič-a iz Sofije, kamor je moral potovati, da ga je bolgarski unijatski (vzhodni) škof Cyril Kurtev posvetil za duhovnika. Njegov vladika dr. Dionizij Njaradi jim je namreč prerano zatislil oči, novega škofa pa še niso dobili.

Naj omenim, da deleži v grško-katoliški škofiji, ki ima sedež v Križevcih na Hrvatskem, poleg 15 tisoč hrvatskih grko-katolikov še okrog 35 tisoč Ukrajincev. Ti so se priselili iz Ukrajine v letih 1740—1890., ko se je na ruskem dvoru začela gonja proti probujajoči se zatirani slovanski narodnosti.

Največje njihovo središče v naši državi je v Ruskem Krsturu v Bački. Tu imajo svojo tiskarno in izdajajo svoje časopise. Sem so pripeljali umrlega vladiko dr. Njaradija iz mesta smrti ob slovensko-hrvaški meji. Dr. Njaradi je bil po svoji temeljiti izobrazbi v verskih rečeh in priznani nepristranosti do vseh narodnosti grško-katoliške cerkve v Jugoslaviji, — dasi je bil sam narodno močno zaveden Ukrajinec, — njihova sodobna največja osebnost. Ker smo si svoje odlične može kaj radi med seboj primerjali,

so dejali ob njegovi smrti, da je bil po svoji skromnosti in asketskem (pobožnem) življenju na las podoben našemu svetniškemu skopljanskemu škofu dr. Gnidovcu.

Ukrajinci nimajo pri nas svojih šol. Kljub temu pa budno pazijo na vzgojo mladine v narodni zavesti in se zato redko zgodi, da bi se ženili izven kroga svoje narodnosti. Njihovi duhovniki študirajo na naših srednjih šolah, vseučilišče pa predvsem v Zagrebu. Takozvana „lumina“ (najnadarjenjše) pošiljajo zavod sv. Jozafata v Rim.

Ko sem dobil vabilo tudi od očeta mládega neomista (tako nago-varjajo grko-katoliki svoje novomašnike) g. Mihajla Hirjovatič-a, dekana v Mikluševcih v Sremu, smo se odcepili pri Šidu od glavne proge Ljubljana—Beograd s sremskim „kafemlinom“ ali „čičrom“ in se vozili proti Vukovaru kakih 30 km do izstopne postaje Sremski Čakovci. Tam smo se slučajno ob istem času znašli z bratom novomašnika, študentom veterine (živinozdravništva) g. Igorjem Hirjovatič-em.

Ta nas je peljal v svojo rojstno vas, ki je bila cilj našega popotovanja. Takoj nas je opozorila ta vas na neko sličnost s prekmursko vasjo po razsežnosti in na enak način zgrajenimi hišami iz lesa ter od zunaj pobeljenimi. Le prazne ceste in ulice v dušljivi tihoti so bile kričeče nasprotje z domačimi v Slov. Krajinu. Po zvedavem vprašanju, kje se kaj igrajo

otroci, ko smo doma v npravno zdravi pokrajini Slovenije tako navajeni vpitja in kriča po cestah, nas je mladi akademik previdno opozoril, da smo v Sremu in da žalibog že njihovo napredno vas objema val „francoske kuge“ (preprečevanje rojstev).

Ko smo stopili v dekanjsko cerkev, posvečeno rojstvu blažene Device Marije, sezidano l. 1907, smo že po zunanosti lahko spoznali, da je verska gorečnost dušnega pastirja in njemu izročeni ovčic vredna pohvale. Kdor je že videl v Zagrebu v starem gradu grškokatoliško katedralo (stolnico), ta si more predstavljati mikluševsko cerkev, ki je le bolj svetla, po notranjem okrasju in čistoti pa še menda malo naprej.

Po kratki počastitvi Najsvetejše-ga, smo zaslišali zunaj cerkve šepet: „Slovenci su došli“ in že smo se pozdravljali kot bi si bili bratje ali sorodniki z našim slavljencem novomašnikom, ki se je bil, kakor veljavajo cerkvena pravila unijatske cerkve in ki jih je odobril tudi sv. oče, pred tremi meseci poročil. Nadalje smo se pozdravili v njegovo ženo gospo Eržiko, ki ji je oče Ukrajinec in mati Švabica (Nemka), z dostojanstvenim očetom g. Mihajlom in njegovo ženo, ki jo domačini v nasprotju z srbskimi „popadinjami“ (žene pravoslavnih duhovnikov) nagovarjajo s „pan matka“ (gospa mamica), s sestro gdč. Ksenijo in obema „babama“ materama njegovih staršev. (Dalje)

SREČNO IN BLAGOSLOVLJENO NOVO LETO ŽELIJO

VSEM SVOJIM ODJEMALCEM, GOSTOM, PRIJATELJEM IN ZNANCEM:

DOBOŠIČ JOSIP brivec Lendava	FRITZ ŠTEFAN mehaničar Lendava	VINKO KLEPEC manufakturna in modna trgovina M. SOBOTA
KALMAN PAVEL krojač Lendava	VUKAN LUDVIK gostilničar Lendava	BRUMEN GENOVEFA trgovina z meš. blagom M. Sobota
PEKARNA LEONHARD Lendava	RAFFEL KAREL mesar Lendava	KAROL ŠIFTAR M. SOBOTA
BADER HERMAN trgovina s čevlji, nogavicami in usnjem Lendava	FOTO „BALKAN“ Lendava	ŠTIVAN ERNEST tehnična trgovina z radio aparati, šivalni in pisalni stroji, mot. kolesa in nav. kolesa Murska Sobota Telefon 39
ŽOLDOŠ FRANC branjarja Lendava	TISKARNA BALKÁNYI Lendava	TRGOVINA ČEVLJEV „Peko“ JOŠKO BRUMEN M. Sobota
MATJAŠEC JANEZ trgovec Lendava	WEISS ŽIGA Lendava	HRANILNICA in POSOJILNICA z. z. n. j. Črensovci
NOVAK JURIJ trgovec Lendava	DITTRICH G. M. Sobota	Agrarna in gospodarsko podporna zadruga, z. z. o. j. Črensovci
KLEPEC JOSIP manufakturna trgovina Lendava	HOTEL CENTRAL (Faflik) M. Sobota	ŽAGAR IVAN trgovec Črensovci
KARDOŠ JANEZ gostilničar Lendava	Hahn Pavel M. Sobota	BAUER SAMUEL gostilničar Črensovci
DEUTSCH ALADAR gostilničar Lendava	WEISS ŽIGA podružnica Murska Sobota poslovodja Horvat Aleksander	KOCET IVAN trgovec Črensovci
NÉMETHY ŠTEFAN trgovina z mešanim blagom Lendava	BOHAR mesnica LENDAVA	KLEPEC KAREL trgovec Črensovci
SLAŠČIČARNA LUSTIG LENDAVA	SIDONIA PAUKO slaščičarna Murska Sobota Aleksandrova cesta 18.	LUTAR BLAŽ krojač Beltinci
DÖRING BENO kotlar Lendava	PREISS ADOLF Tivar obleke M. Sobota	MATIJA SLAVIC krojač Lipovci
		ŽERDIN KAZIMIR trgovec Črensovci
		SARJAŠ ANDREJ krojač Črensovci
		TOMEČ JOSIP trgovec Sr. Bistrica

Pismo našega izseljenca

Bližajo se nam božični svetki in konec leta. Če pomislimo na preteklo leto, se nam odpre žalostna slika. Kako smo si ob začetku leta voščili srečno in blagoslovljeno novo leto v istini pa je bilo kakor doma še bolj pa v tujini žalostno leto. V pričakovanju, da v tujini najdemo delo in zaslužek smo vzeli slovo od svojih dragih, od domače vesi in farne cerkvi in šli v tujino. Žalost nam je stisnila srce, oko se nam je zasolilo, kakor da bi slutili, kaj nas čaka v tujini. Nas izseljence v tujini je zajela vojna. Mnogi smo imeli srečo, da smo odšli v drugi kraj.

Kako radi bi se nekateri oglašili in pisali, pa jim to krajevne razmere ne dovoljujejo, doma pa komaj čakajo na pismo starše, bratje, sestre, mož, žena in deca. Kateri izseljenci so postali žrtev vojne, še dozdaj ni znano. Vsi izseljenci smo dosti pretrpeli v tem letu, toda obupati ne smemo. Z dobro voljo naprej in Bog nam bo pomagal.

Zdaj pa vsi brez razlike stopimo pred jaslice, kjer nam je rojen božji Zveličar. Doma bo cerkev vsa razsvetljena, oltar najlepše okrašen, duše pripravljene, ki bodo popevale „Slava Bogu na višavah in zemlji mir ljudem“. Za nas v tujini pa bo vse drugače. Nekaj bi že bilo če bi imeli izselj. duhovnika.

Pred nami so dveri novega leta odprta. Zato prosimo božjega Zveličarja, naj nam podeli mir in naj bo novo leto srečno in blagoslovljeno za vse ljudi na zemlji.

L. Š. Nemčija

Skoraj 2000 let...

Bil sem na vrtu ob cesti in gledal v božjo naravo.

Po drevju so žvrgoleli ptički.

Misel za mislijo se je rodila...

Skoraj 2000 let je že minulo, odkar se je v revni štalici narodil božji Sin. Skoraj 2000 let... Bil je majhen in ves ubog. Tako majhnega Ga je Devica položila na slamo, kjer je trpel mraz. In vendar je On odrešil svet...

Vzbudijo me lahni koraki. Dekle je šlo mimo mene, vse nališpano in nadišavljeno. V rokah je nosila cvetje. Bog ve, komu je bilo to cvetje namenjeno? Bog ve?

Za njo je šel fant bledega obraza. Oblečen je bil v raztrgano obleko in z obraza mu je sevala blede žalost. Koraki so se oddaljili, fant je izginil za ovinkom.

In še so šli. Drug za drugim so šli, bogati in ubogi, veseli in žalostni.

Žena je šla mimo mene. Uboga žena! Otroka je imela v naročju in malček je drgetal od mraza. „Kako je ubog ta otrok,“ sem si mislil, „kakor Ježušček na revni slami.“

In znova sem se zamislil...

Pavel Gaál

MATIJA MALEŠIČ:

K P U H

POVEST SLOVENSKE KRAJINE

„Moder je zase in svojo korist orožnik!“
„Moramo jih spraviti pod streho! Za meno!“
Časar se zažene med ljudi v lopi in hoče siloma napraviti prostora za mlade dečke in deklice.

„Kaj ste obnoreli?“
„Sam hoče priti pod streho! Mar mu je dece!“
„Kaj se vam ne smilijo ti mali? Kaj nimate src?“
„Kaj pa vlačite deco s seboj!“
„Kaj morate že nedoraslim izpiti mozeg iz kosti? Kaj ni dovolj, da izmozgavate nas?“

„Mladi morajo pod streho!“ Časar jih hoče po vsej sili nekaj iztisniti iz lope. Suje s komoicci, stopa po nogah, sika. Za njim se gnetejo dečki in deklice in ženske, pa tudi odrasli. Vsi bi radi v lopo in pod streho. Lopa pa je tesna, dve tretjini jih ne more pod streho. Prerivanje, suvanje, stopanje po nogah. Kletvice, zmerjanje. Jeza, sovraštvo. Sočutja ni.

„Kaj smo živina?“
„Z živino bi lepše ravnali.“
„Živina ste, hujši ko živina! Človek bi imel usmiljenje s temi malimi!“

Čemu jih je premotil Ritoper z lepimi besedami? Naj izvedo, kak je Ritoper! Čim prej izvedo, tem bolje zanje!

„Jesti morajo ko vi vsi! Imejte vendar sočutje z deco!“

Očetje pritiskajo trepetajoče sinove k sebi, da jih ogrejejo; tete rade stoje na dežju, da morejo le nečakinje potisniti v lopo. Ali nobeden, ki nima med mladimi nečaka in nečakinje, noče iz lope.

„Kje je Ritoper toliko časa?“
„Zakaj nas ni povedel v grad? Bi bili vsaj pod streho.“

„Če misli, da bomo v tej temi in tem dežju klapali na marofe, se moti!“

„Tisti, ki sedite na klopih, vstanite! Stopite na klopi! Pa spravimo male pod streho.“

„Kdo to zapoveduje?“

„Časar!“

„Orožnik!“

„Kaj ima tu orožnik zapovedovati? Naj stoji sam na dežju!“

„Saj stojim! Za te male mi je! Vsaj deklice pustite pod streho! Imejte toliko obzira!“

Obzira ni. Kdor sedi na klopi, ne vstane, vesel je, da se mu ni treba prerivati in suvati.

Časarju se ne posreči iztisniti nekaj mož iz lope. Dečki in deklice in ženske drgetajo na dežju in v mrazu. Še moške stresa mraz in jim šklepetajo zobje.

„Lepo nas je potegnil Ritoper, to moram reči!“

„Kje pa je Horvat, da bi zinil kako?“

„Res! Ali sta govorila z Ritoperjem na samem?“ vpraša nekje iz teme in dežja Geza.

Nihče mu ne odgovori. V temi ko v rogu ne ve skoro nihče, kdo stoji ob njem. Na Horvata in njegov razgovor z Ritoperjem so pozabili. Morda je Horvat sosed?

Gost dež pada na streho in teče s strehe v žlebove. Mraz veje iz teme in noči in dežja, leze v kosti in žile. Deklice se tišče tesno druga k drugi, da se ogrejejo, dečki pritiskajo mokre cule k telesom, da jih ogrejejo. Pridušen vzdih premoti za hip tišino, jezna kletvica, ki uteče izza stisnjenih zob, ga spremlja.

„Prsti mi ozebajo!“

„Noge mi drevene!“

„Kje je Ritoper toliko časa?“

„Povabili so ga na večerjo, pa je pozabil na nas!“

„Pod streho je in pri dobri večerji in pri vinu. Jutri še ne začnemo delati, če bo padal dež. Čemu bi nam že danes preskrbel streho?“

„Prokleti Ritoper!“

„Kdo je to rekel?“ Časar prižge vžigalico in posveti v bližnje obraze. Po glasu ni mogel spoznati, kdo je klel palirja.

„Kaj pa streže na besede, črna duša orožniška?“ godrnja zamolkel glas, ko ugasne vžigalica. „Z Ritoperjem naj bi šel in se najedel in napil in bil pod streho. Pri gosposki mizi je njegovo mesto, ne pa med nami.“

Časar zopet prižge vžigalico, dež mu jo naglo ugasne. „Komu ni zopet nekaj prav?“

„Žalostna nam mati, kako smo mi iz Slovenske Krajine!“ govori nekdo ko sam zase. „Nikjer in nikdar ne moremo biti sami in brez orožnikov.“

„Kdo je to rekel?“ vzroji Časar. Po glasu sodi, da besed ni izrekel Horvat.

Molk.

„Kaj vas je Ritoper prosil, da greste zaslužiti za zimo in ne pomrjete gladu? Dobrote vam izkazuje!“

„O, kake dobrote!“

„Kaj ni vedel, kako daleč je grad od železnice? Kaj nas ni mogel podnevi pripeljati semkaj?“

„Vsak hip se vrne!“

„Pustil nam je orožnika, da nas straži. Kam se mu mudi?“

„Čakaj!“ vzkipi Časar in prižge vžigalico. Ves rdeč in nabrekli je njegov obraz. Dež naglo ugasne vžigalico. „Kdor misli, da moja beseda nič več ne zaleže, se moti.“

„Bog ve, ali ima bajonet pri sebi?“

„Prostora! V imenu...“ Časarju zamre beseda na ustnicah. Z rokami in glavo se preriva a smer, odkoder je prišlo vprašanje o bajonetu.

Molk.

Dež pada nevzdržema. Vzdihi zamirajo med šklepetanjem zob in drgetanjem teles.

Ritoperja ni in ni.

„Kleti Ritoper!“ Presekano izreče nekdo te besede. Zobje mu šklepetajo v mrazu.

„Jutri se pomeniva!“ reče Časar. „Kaj misliš, da te ne poznam po glasu?“

Po kratkem molku vpraša drugačen glas: „Ali mene tudi poznajo po glasu gospod orožnik?“

„Če dvomiš, boš videl jutri zjutraj!“

(V drugo naprej)